

Ministerul Educației

art Klett

Tudora Pițilă
Cleopatra Mihăilescu

4

**Educație
civică**

Clasa a IV-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 5003/02.12.2014.

116.111 – numărul de telefon european de asistență pentru copii

Ministerul Educației

art Klett

Tudora Pițilă
Cleopatra Mihăilescu

4

**Educație
civică**

Clasa a IV-a

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr. 4434/22.07.2021.
Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2021 – 2022.

Inspectoratul Școlar
Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Antoaneta Firuța Tacea, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea București
Prof. gradul I Niculina Stănculescu, Școala Gimnazială nr. 79, București

Redactor-șef: Roxana Jeler

Redactor: Ina Dumitru

Tehnoredactor: Andrei Iordache

Corector: Theodor Zamfir

Coperta: Alexandru Daș, Anca Chiriță

Activități digitale interactive și platformă e-learning: Learn Forward Ltd. Website: <https://learnfwd.com>

Procesare sunet: ML Sistems Consulting

Voce: Camelia Pintilie

Credite foto: Dreamstime, Shutterstock

ISBN 978-606-076-373-4

Pentru comenzi vă puteți adresa Departamentului Difuzare

C.P. 12, O.P. 63, sector 1, București

Telefoane: 021.796.73.83, 021.796.73.80

Fax: 021.369.31.99

www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Klett.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, mecanic, fotocopiare, înregistrare sau altfel), fără acordul prealabil scris al Editurii Art Klett.

© Editura Art Klett, 2022

Argument

Dragi copii,

Vă invităm să vă continuați călătoria într-o lume minunată a binelui, a cinstei, a respectului, a solidarității, a responsabilității, dar și a altruismului.

Veți cerceta și veți descoperi împreună felul în care trebuie să vă comportați (în familie, în grupul de prieteni, la școală și în locurile publice) și cum se comportă cei din jurul vostru.

Veți afla cum să aplicați normele morale care reglementează relațiile dintre oameni, cum să vă exprimați opinia și să relaționați pozitiv cu ceilalți. Și nu în ultimul rând, cum să participați la activități care promovează drepturile universale ale copilului.

Vă urăm succes în noua voastră călătorie!

Autorii

Prezentarea manualului

Manualul este structurat în șase unități de învățare, ce prezintă, într-un mod atractiv și prietenos, conținuturile din cele două domenii din programa școlară: „Persoana” și „Raporturile noastre cu lucrurile și ființele”.

O unitate de învățare cuprinde lecții de predare, una – două lecturi relevante pentru conținutul tratat, o lecție de recapitulare, o lecție de evaluare.

Instrucțiuni de utilizare a manualului

Manualul cuprinde:
varianta tipărită
+

varianta digitală similară cu cea tipărită, având în plus peste 80 de AMII, activități multimedia interactive de învățare, cu rolul de a spori valoarea cognitivă.

Activitățile multimedia interactive de învățare sunt de trei feluri și sunt simbolizate pe parcursul manualului astfel:

 AMII static, de ascultare activă și de observare dirijată a unei imagini semnificative

 Activitate animată, filmuleț sau scurtă animație

 Activitate interactivă, de tip exercițiu sau joc, în urma căreia elevul are feedback imediat

În debutul versiunii digitale a manualului, sunt prezente instrucțiuni detaliate cu privire la structura meniului și la modul de navigare.

The collage displays three pages from the manual. The top-left page is the start of Unit 1, 'Locuri de apartenență', featuring a map of Romania and a globe. The top-right page is the 'Recapitulare' (Recapitulation) section for Unit 1, with a circular graphic and a table. The bottom-left page is the 'Evaluare' (Evaluation) section for Unit 1, containing a table with columns for 'Subiecte', 'Pondere', and 'Cantitate'.

Leția de predare-învățare cuprinde o serie de rubrici care se completează reciproc, oferind o viziune integrată asupra temelor abordate.

Știm

Este rubrica de la care se pornește și care actualizează informațiile pe care elevul le știe deja.

Vrem să știm

În cadrul acestei rubrici se oferă informații despre ceea ce elevul urmează să afle în lecția respectivă.

Descoperim

Rubrica introduce, într-o manieră simplă, noile conținuturi pe care copiii le vor descoperi treptat printr-o serie de activități aflate la îndemâna lor: activități în perechi, lectura unor texte sau observarea unor imagini reprezentative.

Reținem

Rubrica prezintă informații despre noul conținut, evidențiind cuvintele-cheie.

Aplicăm

În această rubrică se propun diverse teme de lucru, iar activitățile individuale, în perechi sau pe grupe urmăresc să sublinieze ceea ce elevii au dobândit în raport cu competențele vizate.

Portofoliu

În această rubrică se propun diverse teme care vizează atingerea unor competențe precum cooperarea în vederea rezolvării unor sarcini simple de lucru, făcându-se, de asemenea, legături și cu alte discipline. Spre exemplu, realizarea unor jucării din materiale reciclabile.

Ce spun documentele oficiale

Rubrica oferă informații suplimentare preluate din diverse documente oficiale, cum ar fi Constituția României sau Declarația cu privire la Drepturile Copilului.

Studiu de caz

Studiul de caz încurajează dorința de cunoaștere a elevilor prin faptul că îi transpune într-o situație reală, de la care pornesc, pentru a studia un anumit conținut, aflând astfel lucruri noi și interesante.

Metodele complementare de evaluare utilizate sunt: portofoliul, proiectul, observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor (scara de verificare), investigația, autoevaluarea.

1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană

- 1.1. Recunoașterea locurilor de apartenență (locală, națională, europeană) în care se integrează persoana
- 1.2. Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană)
- 1.3. Explorarea unor norme morale care reglementează relațiile cu ceilalți oameni

2. Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut

- 2.1. Explorarea unor valori morale care stau la baza relațiilor cu ceilalți oameni
- 2.2. Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană
- 2.3. Deosebirea comportamentelor pro-sociale de cele antisociale
- 2.4. Identificarea drepturilor universale ale copilului

3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate

- 3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru
- 3.2. Participarea la activități care promovează drepturile universale ale Copilului
- *3.3. Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale

Cuprins

<i>Recapitulare – Ne amintim din clasa a III-a</i>	8
<i>Evaluare inițială</i>	12
Unitatea 1. Locuri de apartenență	13
<i>(1.1, 1.2, 3.1, 3.3*)</i>	
1. Apartenența locală. Localitatea și domiciliul	14
2. Apartenența națională. Țara natală. Însemnele țării	16
3. România, membră a Uniunii Europene.	
Însemnele Uniunii Europene	18
Proiect – România, o minune a Europei	20
<i>Din istoria Uniunii Europene (Lectură)</i>	21
Recapitulare	22
Evaluare	24
Unitatea 2. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (I)	25
<i>(1.3, 2.1, 3.1, 3.3*)</i>	
1. Bine – Rău	26
2. Altruism – Egoism	28
3. Cinste – Necinste	30
Proiect – Copacul ideilor	32
<i>Balonul spart (Lectură)</i>	33
Recapitulare	34
Evaluare	37
<i>Uriașul cel egoist (Lectură)</i>	38
Unitatea 3. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (II)	39
<i>(1.3, 2.1, 3.1, 3.3*)</i>	
1. Respect – Lipsă de respect	40
2. Responsabilitate – Lipsa de responsabilitate	42
3. Solidaritate – Lipsă de solidaritate	44
Proiect – Un Regulament al clasei noastre	46
<i>Ziua Internațională a Solidarității Umane (Lectură)</i>	47
Recapitulare	48
Evaluare	51
<i>Întâmplări din clasă (Lectură)</i>	52

Unitatea 4. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Norme și comportamente moral-civice (I) 53

(1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3*)

1. Norme morale. 54

2. Comportamentul în familie 56

3. Comportamentul în școală și în grupul de prieteni 58

4. Comportamentul în locuri publice 60

Proiect – Binele și răul, în desene și fotografii 62

Acadeaua (Lectură) 63

Recapitulare 64

Evaluare 68

Unitatea 5. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Norme și comportamente moral-civice (II) 69

(1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3*)

1. Comportamente prosociale. 70

2. Comportamente antisociale 72

Proiect – În vizită la bunici. 74

Revista presei (Lectură) 75

Recapitulare 76

Evaluare 79

Incendiul (Lectură) 80

Unitatea 6. Drepturile universale ale copilului 81

(1.3, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3*)

1. Drepturile și îndatoririle copilului (I) 82

2. Drepturile și îndatoririle copilului (II) 84

3. Respectarea și încălcarea drepturilor copilului 86

Recapitulare 88

Evaluare 90

Recapitulare finală 91

Evaluare finală 94

Dicționar 96

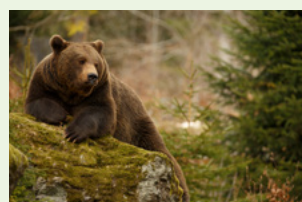
Recapitulare – Ne amintim din clasa a III-a

Observăm și discutăm

1. Numiți persoanele și lucrurile din imaginile de mai sus.
 - Discutați despre grija acordată fiecărui lucru și fiecărei ființe ilustrate.
 - Identificați lucruri create de om prin transformarea celor naturale.

2. Identificați persoanele din ilustrațiile de mai jos și motivați-vă alegerile.

3. Grupați corect denumirile din listă într-un tabel asemănător celui dat, după model.
Maria, brad, bursuc, Dan, crin, elefant, floarea-soarelui, delfin, Ionuț, păstrăv, libelulă, Mihaela, Codruța, tei, tigru, căprioară, molid

Persoane	Plante	Animale
Maria	brad	bursuc

Aplicăm

1. Activitate în perechi

- Priviți imaginile și discutați despre caracteristicile pe care le are o persoană.

- Prezentați-vă părerile colegilor voștri.
- Dați exemple asemănătoare, pornind de la cele discutate.

2. Activități în echipă

- Redactați o compunere în care să vă exprimați gândurile, sentimentele și atitudinile față de lucrurile din imaginile de mai jos.

Recapitulare – Ne amintim din clasa a III-a

- Completați câte un tabel, după modelul de mai jos, cu numele unor lucruri și persoane care vă sunt necesare în situațiile date. Motivați alegerile făcute.

Pentru o oră de curs		Într-o drumeție		Pentru realizarea unui spectacol	
persoane	lucruri	persoane	lucruri	persoane	lucruri

- Afișați tabelele completate într-un spațiu special amenajat pentru această activitate.
- Realizați un tur al galeriei. Fiecare echipă notează păreri pro sau contra și solicită lămuriri.

3. Joc de rol: „De-a școala“

- Stabiliți personajele și tema dezbătută de acestea. De exemplu: imaginați-vă o situație în care o parte din elevii unei clase sunt premiați la un concurs, în timp ce alții nu obțin niciun premiu. Simulați relațiile care se stabilesc între elevi, în cadrul grupului.
- Evidențiați măsurile luate pentru a pune în valoare calitățile acestora.

4. Dați exemple de relații care se pot stabili între persoanele din imaginile de mai jos.

5. Formulați enunțuri prin care să subliniați trăsăturile morale ale unor personaje prezentate în povești, fabule sau desene animate cunoscute.

6. Discutați despre semnificația proverbului: „Cu o floare nu se face primăvară“.

7. Realizați măști care să reprezinte personaje din lecturile voastre suplimentare.

- Modelați diferite personaje cu ajutorul plastilinei.
- Dramatizați scene din povești, folosind atât măștile, cât și personajele modelate, pentru a da exemple de trăsături morale și de relații care se stabilesc între ele.

Evaluare inițială

1. Recunoașteți grupurile din care fac parte copiii din imaginile de mai jos.

2. Realizați corespondența între regula care trebuie respectată și grupul potrivit.

grupul de învățare

grupul de joacă

grupul sportiv

familia

Îmi respect colegii de clasă.

Nu întrerup jocul prietenilor.

Particip la treburile din gospodărie.

3. Completați spațiile libere cu denumirea potrivită grupului, după model.

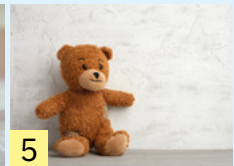
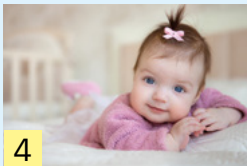
În ..., am dreptul la opinie.

În ..., am dreptul să propun reguli ale unor jocuri.

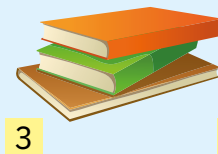
În ..., am dreptul să refuz prezența unui coleg în echipă.

Model: În *grupul de joacă*, am dreptul să fiu lider.

4. Scrieți doar numerele din dreptul imaginilor care înfățișează persoane.

5. Indicați doar lucrurile folosite în activitatea școlară.

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	un grup recunoscut	două grupuri recunoscute	trei grupuri recunoscute
2	o corespondență	două corespondențe	trei corespondențe
3	un spațiu completat	două spații completate	trei spații completate
4	o imagine recunoscută	două imagini recunoscute	trei imagini recunoscute
5	o imagine identificată	două imagini identificate	trei imagini identificate

Grilă de autoevaluare

1. grupul de prieteni; familia; grupul de învățare; 2. grupul de învățare – Îmi respect colegii; familia – Particip la treburile ...; grupul de joacă – Nu întrerup ...; 3. familie; grupul de prieteni, grupul de învățare; 4. 1, 2, 4; 5. 2, 3, 4.

Unitatea

1

Locuri de apartenență

„Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubire de țară.“

Mihai Eminescu

Ce vom descoperi împreună?

- Apartenența locală. Localitatea și domiciliul
- Apartenența națională. Țara natală. Însemnele țării
- România, membră a Uniunii Europene. Însemnele Uniunii Europene

Ce vom fi capabili să facem?

- să prezentăm domiciliul;
- să prezentăm locurile de apartenență;
- să identificăm elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități în texte literare, istorice, în filme sau imagini;
- să participăm activ la realizarea unor proiecte cu un conținut moral-civic în cadrul clasei, al școlii sau al comunității;
- să ne exprimăm părerea despre activitățile desfășurate în comunitatea locală, națională sau europeană;
- să propunem măsuri cu privire la îmbunătățirea acțiunilor din cadrul comunității locale.

Ce termeni vom reține?

comunitate locală, domiciliu, tradiții, apartenență, țară, însemnele țării, Uniune Europeană, euro, diversitate, unitate

Știm

- Cum se numește localitatea natală.
- Care este adresa noastră de domiciliu.
- Ce tradiții sunt specifice localității natale.

Fig. 1. Zonă rurală

Fig. 2. Obiceiuri locale

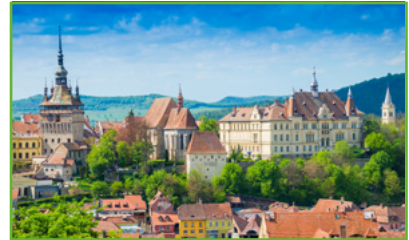

Fig. 3. Zonă urbană

Vrem să știm

- Cum prezentăm localitatea natală și domiciliul?

Descoperim

Activitate în perechi

- Discutați despre semnificația proverbului: „Decât codaș la oraș, mai bine în satul meu frunțaș.“
- Prezentați-vă mesajul în fața colegilor.

Citim și dezbatem

„Casa lui Aristide era așezată în centrul comunei. Clădirea cea mai impunătoare a comunei era Banca Populară «Primăvara». Alături de bancă, înconjurată de o bogată grădină cu pomi și straturi de zarzavat și de flori, se afla casa parohului. În continuarea șoselei, veneau pe rând: o fântână de piatră, școala primară, [...] prima biserică, primăria comunei, casa notarului, vechea biserică, iar alături, magazinul comercial.“

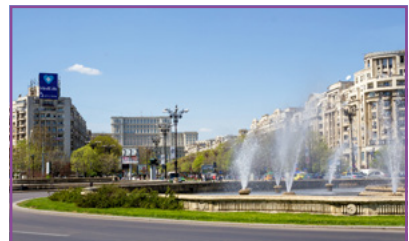
Marin Preda, *Moromeții*

- Ce elemente specifice unei localități apar menționate în fragmentul de mai sus?
- O comună reprezintă o localitate urbană sau rurală? Explicați.
- Ce fel de localitate este cea în care trăiți?

Observăm și discutăm

Oamenii nu trăiesc singuri, ci fac parte dintr-o comunitate împreună cu semenii lor.

- Numiți tradiția populară și comunitățile locale din imaginile de mai jos.
- Prezentați asemănări și deosebiri între localitatea natală și cele ilustrate.

Reținem

Totalitatea oamenilor care trăiesc într-o localitate și care au interese, credințe și norme de viață comune formează **comunitatea locală**.

Între membrii unei comunități (exemplu: sat, comună, oraș) pot exista relații de vecinătate, de prietenie, de colaborare, de competiție, dar și relații conflictuale. Ei se bucură de drepturi, dar au și responsabilități.

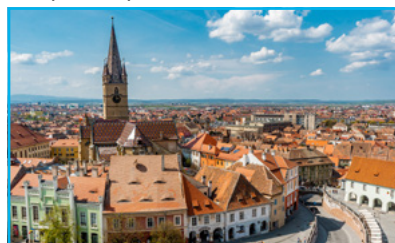
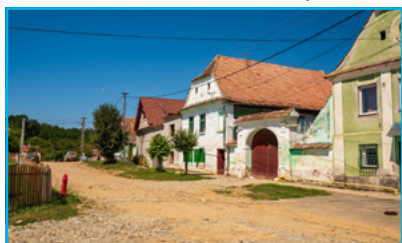
Ocupațiile membrilor (profesori, doctori, parohi/preoți, notari, șoferi etc.) sunt diverse și sunt specifice respectivei comunități, fie că vorbim despre o localitate urbană (fig. 3), fie despre una rurală (fig. 1). În cele mai multe localități se întâlnesc diferite instituții: primărie, poliție, școală, poștă etc.

În comunitățile locale, obiceiurile și tradițiile populare s-au transmis din generație în generație. Ele sunt păstrate și respectate de toți membrii localității.

Aplicăm

1. Observați imaginile de mai jos.

- Prin ce se aseamănă sau se deosebesc comunitățile ilustrate?
- Ce instituții se găsesc, de obicei, într-o localitate? Care este rolul lor?
- Ce tipuri de relații se pot stabili între membrii unei comunități? Dați exemple.

▶ 2. Priviți imaginile date. Identificați ocupații specifice localității în care trăiți, apoi explicați importanța lor pentru comunitatea natală.

3. Prezentați-le colegilor date referitoare la domiciliul vostru, după modelul de mai jos.
nume și prenume: ...; județ: ...; stradă: ...; localitate: ...; sector: ...; cartier:

Portofoliu

- Realizați, în echipe de câte șase elevi, un colaj cu imagini și fotografii care prezintă elemente specifice localității natale și tradițiilor locale. Indicație: imagini cu instituții și clădiri importante, cu ocupații ale oamenilor, sărbători și obiceiuri locale, costume specifice zonei natale.
- Expuneți portofoliile în clasă.
- Discutați și alegeți cea mai reușită lucrare.

Știm

- Cum se numește țara natală.
- Cum se numește țara în care locuim.
- Care sunt însemnele țării noastre.

Vrem să știm

- Cum prezentăm elementele relevante pentru țara natală, dar și pentru țara în care locuim?
- Ce importanță au însemnele țării natale?

Descoperim

Activitate în perechi

- Discutați despre semnificația citatului de mai jos, apoi prezentați-vă părerea în fața clasei. „Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut, ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de care nu există iubirea de țară.“ (Mihai Eminescu)

Citim și dezbatem

„— Țara, iubite domnule, nu se servește cu declarații de dragoste, ci cu muncă cinstită și, la nevoie, cu jertfă. Munca cinstită, viața curată, iubirea de semeni, împlinirea datoriilor înseamnă patriotism, nu vorbele deșarte. Ajută-mă să mă ridic în cârje – mi-am pierdut un picior în focul de la Mărășești. Am venit la această serbare militară ca să văd, la cimitirul eroilor, mormântul copilului meu care a căzut lângă mine luptând.“

Mihail Sadoveanu, *Drapelul*

- Cum se poate manifesta dragostea față de țară?
- Ce eroi ai neamului cunoașteți?
- Vă iubiți țara? De ce? Explicați.

Observăm și discutăm

Țara sau patria reprezintă o parte din teritoriul pământului, locuit de un popor organizat administrativ și politic, delimitat prin hotare stabilite și recunoscute pe plan internațional.

- Priviți imaginile de mai jos și numiți însemnele României.
- Explicați semnificația elementelor care apar pe stema României, folosind cunoștințele dobândite la istorie sau geografie sau căutând informații pe internet.
- Dacă v-ați născut într-o altă țară decât România, numiți și descrieți unul dintre simbolurile acestei țări.

Fig. 2. Drapelul României

Fig. 3. Stema României

Fig. 4. Sala Unirii de la Alba Iulia

Fig. 1. Harta României

Reținem

O persoană poate trăi în **țara natală**, țara în care s-a născut sau într-o altă țară. Românii care trăiesc în afara granițelor țării alcătuiesc **diaspora română**.

Pe teritoriul României trăiesc români, dar și minorități naționale, precum maghiari, romi, germani, ucraineni, turci, evrei, sârbi, greci, tătari etc.

Simbolurile unei țări trebuie să fie respectate atât de locuitorii țării natale, cât și de cei care locuiesc temporar în ea.

Însemnele României sunt: **drapelul** tricolor, ale cărui culori sunt așezate vertical, începând de la lance (albastru, galben, roșu); **ziua națională** (1 Decembrie); **stema și sigiliul**; **imnul național** („Deșteaptă-te, române!“).

În România, limba oficială este limba română, iar capitala este municipiul București.

Aplicăm

1. Considerați că orașul cel mai mare al județului în care locuiți are o importanță mai mare decât capitala României? Explicați.
2. O familie de români are domiciliul într-o altă țară. Cum ar trebui să-și arate respectul față de ziua națională a României? Dar față de ziua națională a țării în care locuiește? Ce limbă pot vorbi membrii familiei? De ce?
3. Precizați semnificația culorilor drapelului țării natale, a momentelor în care se intonează imnul național și a elementelor care alcătuiesc stema României.
4. Interpretați imnul național al României.

Activitate în echipă

- În grupuri de câte șase elevi, discutați despre situațiile ilustrate mai jos. Expuneți-vă părerile cu privire la momentele surprinse și apreciați cea mai completă prezentare.

Ce spun documentele oficiale

- Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice. (Constituția României – Articolul 12)
- În România, limba oficială este limba română. (Constituția României – Articolul 13)

Portofoliu

- Redactați un articol intitulat „Ziua națională a României“. Adăugați desene și imagini selectate de pe internet.
- Citiți articolele în fața clasei. Veți fi apreciați dacă ați dovedit originalitate și ați transmis emoția momentului festiv.

Știm

- Cum se numește continentul pe care este situată țara noastră.

Fig. 1. Drapelul Uniunii Europene

Vrem să știm

- Ce este Uniunea Europeană?
- Care sunt însemnele Uniunii Europene?

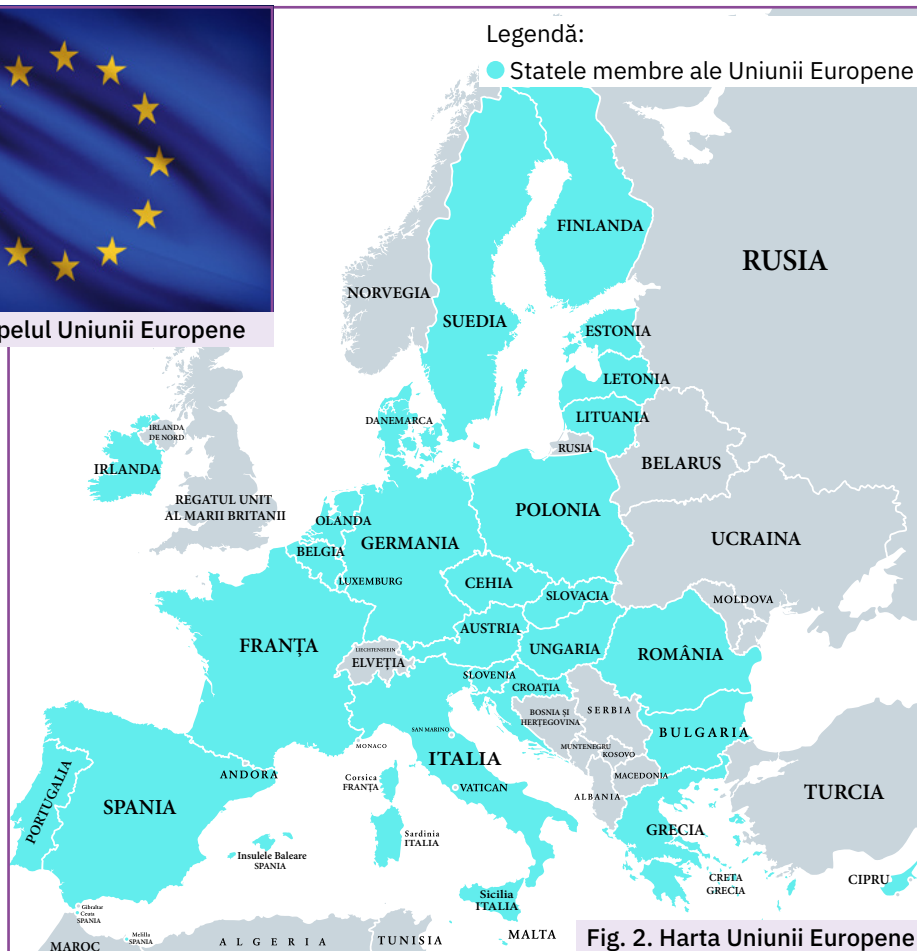

Fig. 2. Harta Uniunii Europene

Observăm și discutăm

- Descrieți steagul Uniunii Europene (fig. 1).
- Priviți harta din fig. 2 și numiți țările care fac parte din Uniunea Europeană.
- Discutați despre importanța pe care credeți că o are această organizație.

Activitate în perechi

- La 4 mai 2000 Uniunea Europeană a adoptat deviza „Unitate în diversitate“.
- Căutați explicația acestor cuvinte în dicționarul de la sfârșitul manualului. Discutați despre mesajul transmis de deviză, apoi expuneți-vă părerea în fața clasei.

Citim și dezbatem

„Slavă ție, stea curată
Voie bună pe pământ,
Astăzi te simțim aproape
Sol din Rai, cu soare sfânt.

Vraja ta aduce iarăși
Pe popor lângă popor,
Toți pe lume, frați noi suntem
Când apari ușor în zbor.“ (Friedrich Schiller)

- Ce îndemn transmit versurile de mai sus, extrase din imnul european, „Oda bucuriei“?

Reținem

Uniunea Europeană este o comunitate din care fac parte unele state din Europa. S-a înființat sub această denumire în 1993, iar în prezent numără 27 de state membre.

România a devenit stat membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007.

Însemnele Uniunii Europene sunt: **drapelul** cu cele 12 stele auriu dispuse într-un cerc pe un fond albastru, simbolizând unitatea și identitatea popoarelor Europei, **imnul oficial** („Oda bucuriei“), **Ziua Europei** (9 Mai) și **euro**, moneda unică europeană.

Imnul Uniunii Europene reprezintă ultima parte a Simfoniei a IX-a a compozitorului german Ludwig van Beethoven, pe versurile poetului Friedrich Schiller.

Scopul Uniunii Europene este să asigure pacea, dreptatea, egalitatea și prosperitatea tuturor statelor membre.

Aplicăm

1. Ce activități considerați că ar fi reprezentative pentru aniversarea Zilei Europei? De ce?
2. Identificați unul dintre idealurile Uniunii Europene prezentat în textul de mai jos.

„Va veni o zi când voi francezi, voi ruși, voi italieni, voi englezi, voi germani, voi toate națiunile continentului, fără să vă pierdeți calitățile distincte și glorioasa voastră individualitate, veți forma împreună o uniune superioară și veți construi fraternitatea europeană.“

Victor Hugo, scriitor francez

Activitate în echipă

- Discutați despre măsurile pe care România le poate lua ca stat membru al Uniunii Europene pentru a ajuta țările care se confruntă cu probleme de genul celor ilustrate.

Fig. 3. Cutremur

Fig. 4. Incendiu de vegetație

Fig. 5. Inundație

Studiu de caz

O persoană dintr-o țară care nu este membră a Uniunii Europene se află în vizită la un prieten din România și este invitată să participe la aniversarea Zilei Europei. Invitatul spune că nu este de acord cu această manifestare. Între cei doi prieteni are loc o discuție contradictorie.

- Are dreptate invitatul? De ce?
- Cum ați fi procedat dacă erați în locul prietenului din România?

Moment video

- Navigați pe internet și vizionați imagini din capitalele țărilor care sunt membre ale Uniunii Europene.
- Identificați elemente specifice acestor țări.

Portofoliu

Imaginați-vă că aveți de realizat un proiect cu ajutorul fondurilor europene. Redați etapele proiectului prin desene. Expuneți desenele pe holul școlii.

Proiect

Tema proiectului ROMÂNIA, O MINUNE A EUROPEI

Ce veți realiza? O mapă cu titlul „România, o minune a Europei“, care va cuprinde:

1. informații despre monumentele din România incluse în Patrimoniul mondial UNESCO;
2. imagini ale acestor monumente;
3. un afiș cu imaginile selectate;
4. o selecție de documentare despre monumentele românești identificate pe diferite site-uri.

De ce veți realiza? Materialele din mapă vor putea fi folosite ca material didactic în cadrul orelor de istorie, geografie și științe ale naturii.

Cum veți realiza? În echipă! Formați grupe de câte patru – cinci elevi.

Împărțiți sarcinile de lucru pe echipe, fiecărui membru revenindu-i câte una.

- Adunați informațiile și imaginile, apoi îndosariați-le.
- Realizați afișul lipind imaginile selectate pentru obiective precum: Delta Dunării; Mănăstirea Horezu; Cetatea Sighișoara; fortărețele dacice din Munții Orăștie; așezările săsești cu biserici fortificate din Transilvania; bisericile din lemn din Maramureș și altele.
- Vizionați, la calculatorul clasei sau pe tabletă, diverse documentare și filme.

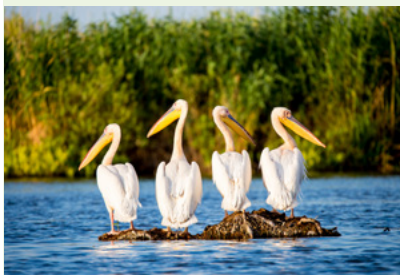

Fig. 1. Delta Dunării

Fig. 2. Mănăstirea Bârsana

Fig. 3. Sighișoara

AUTOEVALUARE

- La finalul acestei activități, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile date.

Sarcini	Suficient	Bine	Foarte bine
• Informațiile selectate sunt corecte.			
• Imaginile sunt deosebite.			
• Afișul este atractiv.			
• Mapa este bine organizată și lucrată îngrijit.			

Din istoria Uniunii Europene* (Lectură)

Fig. 1. Sediul Parlamentului European, Strasbourg

Uniunea Europeană, pe scurt UE, a fost creată cu scopul de a se pune capăt conflictelor dintre state vecine, care au culminat cu cel de-al Doilea Război Mondial. Începând cu anul 1950, țările europene au căutat să încheie alianțe economice și politice, punând astfel bazele unei comunități unite – Comunitatea Economică Europeană. Cele șase state fondatoare ale acestei comunități au fost: Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda.

Printre principalele obiective ale comunității se aflau: promovarea progresului economic și social; acordarea de ajutor umanitar statelor care nu erau

membre ale alianței; instituirea cetățeniei europene, care nu înlocuia cetățenia națională, ci doar o completa, conferind un număr de drepturi civile și politice cetățenilor europeni și altele.

Statelor fondatoare li s-au alăturat, la 1 ianuarie 1973, Danemarca, Irlanda și Marea Britanie, ridicând numărul țărilor membre la nouă.

În 1981, Grecia s-a alăturat și ea comunității, fiind urmată, cinci ani mai târziu, de Spania și Portugalia.

În 1993, comunitatea și-a luat numele oficial de Uniunea Europeană, iar în anul 1999, euro (fig. 3) a devenit moneda oficială în 11 state membre ale UE (zona euro). Până în prezent, moneda europeană a fost introdusă în 19 state.

În 1995, Uniunea s-a extins cu alte trei state – Austria, Finlanda și Suedia. Un mic oraș din Luxemburg, Schengen, avea să dea numele acordurilor care le vor permite, treptat, cetățenilor europeni să călătorească fără a li se verifica pașapoartele la graniță.

În 2007, România și Bulgaria au devenit state membre cu drepturi depline ale Uniunii Europene, alături de Slovenia, Cipru, Malta, Slovacia, Cehia, Ungaria, Polonia, Estonia, Letonia și Lituania, țări care aderaseră la alianță în 2004.

Croația este ultimul stat care a aderat la Uniunea Europeană, în anul 2013.

Calitatea de stat membru al Uniunii nu se obține de la o zi la alta, ci presupune parcurgerea unor proceduri complexe, care, odată îndeplinite, permit țărilor candidate să solicite să devină state membre cu drepturi depline.

Printre statele candidate la aderare se numără și Turcia, Albania, Muntenegru și Serbia.

În prezent, Uniunea Europeană numără 27 de state membre, după ce Marea Britanie a decis să părăsească alianța la 31 decembrie 2020.

* Informațiile au fost preluate de pe site-ul europa.eu.

Fig. 2. Sala de ședințe a Parlamentului European

Fig. 3. Moneda europeană

1. Atelier. Lucrați în echipe de câte cinci – șase elevi. Notați, pe fețele unui cub, cifrele de la 1 la 6. Fiecare echipă va lansa cubul pe suprafața mesei pentru a afla numărul ce îi revine. Rezolvați cerințele ținând cont de acest număr. Stabiliți criteriile după care vă veți aprecia reciproc.

- Desenați un însemn al Uniunii Europene și explicați semnificația acestuia.
- Desenați un însemn al țării natale și explicați importanța lui.
- Redați prin desen un obicei popular local și descrieți în câteva enunțuri acel obicei.
- Scriveți patru trăsături pozitive ale poporului român și alcătuiți enunțuri cu acestea.
- Formulați enunțuri din care să reiasă dragostea față de țară, pornind de la imaginile date.

Fig. 1. Câmp cultivat cu grâu

Fig. 2. Castelul Peleş

Fig. 3. Transfăgărășanul

f. Menționați cel puțin trei acțiuni comunitare de ecologizare pe care le considerați necesare în comunitatea natală.

- Afișați lucrările în clasă și organizați un tur al galeriei. Apreciați cum au lucrat celelalte echipe.

2. Observați acțiunile ilustrate și spuneți dacă sunt folositoare localității și oamenilor. De ce?

- Sunt aceste acțiuni modalități de a-ți arăta dragostea față de țară? Explicați.

3. Moment video. Vizionați documentare în care sunt prezentate țări membre ale Uniunii Europene, apoi completați pe caiet un tabel asemănător celui de mai jos.

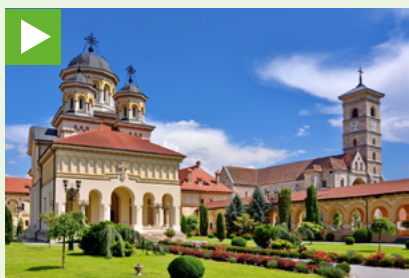
Țara	Capitala	Moneda națională	Drapelul (se desenează)	Mâncarea tradițională
România				
Italia				
Ungaria				
...				

4. Joc de rol. Imaginați-vă o întâlnire cu primarul localității în care trăiți, un veteran de război sau un parlamentar.

- Realizați dialoguri despre probleme majore care afectează populația comunității locale, a țării sau a altor state europene. Propuneți măsuri pentru ameliorarea acestora.

- Imaginați-vă că sunteți reporter TV. Realizați o prezentare a frumuseților țării natale (sau a comunității locale) pentru a atrage turiștii străini.

5. Să desenăm împreună.

- Formați grupe în funcție de zona în care locuiți.
- Desenați pe o coală albă schița cartierului vostru și marcați zona în care locuiți, folosind un simbol ales de voi.

• Scrieți un enunț despre cartierul vostru pe un bilețel și lipiți-l pe schiță.

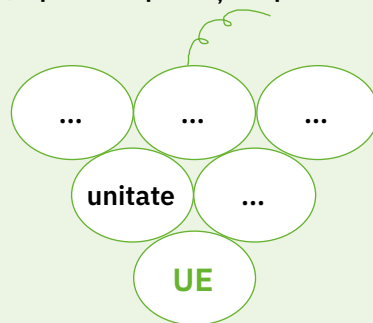
Autoevaluare. Ați lucrat îngrijit? Ați formulat un enunț despre cartierul vostru? Ați ales un simbol deosebit?

AUTOEVALUARE

- La finalul acestei recapitulări, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile.

6. Ciorchinele

- Transcrieți schema de mai jos pe o fișă, apoi completați după model.

Sarcini	Suficient	Bine	Foarte bine
• Știm ce sunt locurile de apartenență.			
• Știm ce este Uniunea Europeană și care este scopul ei.			
• Știm să participăm la activitățile comunității locale, naționale sau europene.			

1. Stabiliți valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, notând A (adevărat) sau F (fals).
 - Totalitatea oamenilor care trăiesc într-o localitate formează o comunitate locală.
 - Între membrii unei comunități pot exista doar relații de colaborare.
 - România este membră a Uniunii Europene.

Model: Capitala României este municipiul București. (A)

2. Completați spațiile libere cu informațiile potrivite.

- ... locală este formată din totalitatea oamenilor care trăiesc în acea localitate, au interese, credințe și norme de viață comune.
- Orașul ... este capitala României.
- Sorcova reprezintă o ... populară transmisă din generație în generație.

Model: Ziua națională a României este **1 Decembrie**.

3. Realizați corespondența între imagini și simbolurile din casete.

drapelul României

steagul Uniunii Europene

stema României

sigiliul României

4. Formulați câte un enunț despre:

o tradiție locală

domiciliu

țara natală

5. Imaginați-vă că faceți parte din Consiliul Europei, instituție a Uniunii Europene din care fac parte toți șefii de stat sau de guvern ai țărilor membre. Propuneți câte două măsuri pentru soluționarea problemelor ilustrate.

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
2	un spațiu completat	două spații completate	trei spații completate
3	o corespondență	două corespondențe	trei corespondențe
4	un enunț formulat	două enunțuri formulate	trei enunțuri formulate
5	două măsuri propuse	patru măsuri propuse	șase măsuri propuse

Autoevaluare

	1	2	3	4	5
S					
B					
FB					

Unitatea

2

Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (I)

„Când vezi un om bun, gândește-te să-l întreci. Când vezi un om rău, cercetează-ți inima.“

Aristotel, filosof grec

Ce vom descoperi împreună?

- Bine – Rău
- Altruism – Egoism
- Cinste – Necinste

Ce vom fi capabili să facem?

- să ilustrăm valorile morale: bine/rău, altruism/egoism, cinste/necinste, utilizând exemplele prezentate în textele literare, în imagini sau în viața reală;
- să identificăm rolul normei morale ca model de acțiune;
- să identificăm termeni care se referă la valori morale în situații imaginare sau reale în contexte dilematice simple;
- să ne exprimăm opinia privind respectarea valorilor moral-civice de către ceilalți membri ai comunității din care facem parte;
- să exemplificăm valorile morale în acțiunile din viața cotidiană.

Ce termeni vom reține?

bine, rău, pozitiv, negativ, armonie, apreciere, altruism, egoism, cinste, necinste, adevăr, minciună, dreptate, corectitudine

Știm

- Că uneori ne comportăm bine, iar alteori ne comportăm rău cu persoanele din jurul nostru.

Vrem să știm

- Cum influențează binele sau răul relațiile dintre oameni?

Descoperim

Activitate în perechi

- Desprindeți mesaje transmise de proverbele de mai jos, apoi prezentați-le în fața clasei.
„Binele cu bine se răsplătește.” (proverb românesc)
„Când faci un bine, uită imediat. Când ți se face un bine, nu uita niciodată.” (proverb arab)

Citim și dezbatem

„Și când să treacă Harap-Alb un pod peste o apă mare, iaca o nuntă de furnici trecea și ea tocmai atunci podul. «Să trec peste dânsele», gândește Harap-Alb, «am să omor o mulțime. Să dau prin apă, mă tem că m-oi îneca. Dar tot mai bine să dau prin apă decât să curm viața atâtor găzulițe nevinovate.»

— Harap-Alb, fiindcă ești așa de bun, de ți-a fost milă de viața noastră și nu ne-ai stricat veselia, vreau să-ți fac și eu un bine: ia aripa asta, și când vei avea nevoie, să dai foc aripei, și atunci eu cu tot neamul meu avem să-ți venim în ajutor.“

Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*

- Ce bine le-a făcut Harap-Alb furnicilor? De ce?
- Putea Harap-Alb să le facă rău? Cum?

Observăm și discutăm

- În jurul nostru, auzim adesea expresiile: „E bine-crescut” sau „E răuvoitor”.
- Identificați situațiile de mai jos în care persoanele procedează bine sau rău.

- Explicați în ce constă importanța faptelor bune și care sunt consecințele celor rele.

Reținem

Relațiile dintre oameni depind foarte mult de felul cum se comportă unii față de ceilalți. Persoanele care fac **fapte bune** sunt acceptate și se integrează în grupurile formate. **Faptele rele** generează relații negative între oameni. Orice persoană care își analizează conduita și participă dezinteresat la starea de bine a celor din jur se va bucura de liniște, pace, armonie, bucurie, apreciere etc.

Aplicăm

1. Citiți dialogul celor doi copii.

- Ce greșeală a făcut fata?
- Cum putea fi afectată relația celor doi colegi?
- De ce nu a reacționat băiatul în mod negativ?
- Cum v-ați fi comportat în aceeași situație? De ce?

2. Imaginați-vă că unul dintre colegii voștri face fapte rele din ce în ce mai des, iar ceilalți colegi nu-l mai acceptă în grupul lor.

- Considerați că procedează corect? De ce?
- Cum veți reacționa? De ce?

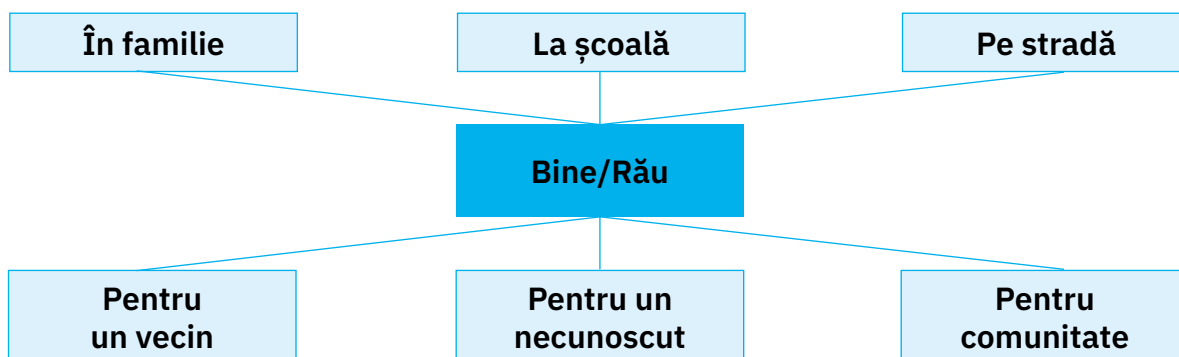
3. Dați cât mai multe exemple pentru a explica mesajul desprins din următoarele proverbe.

„Dacă vrei să faci un bine, atunci fă-l când este nevoie.“ (proverb norvegian)

„Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face.“ (proverb românesc)

Activități în echipă

- Redactați un scurt text în care să vă exprimați părerea cu privire la importanța cuvintelor „bine“ și „rău“ în viața de zi cu zi.
- Citiți textul în fața clasei, apoi discutați.
- Completați, pe caiet, schema de mai jos, referindu-vă la acțiunile voastre sau la cele observate.

Iartă-mă că te-am jignit ieri! Îmi împrumuți cărțile tale?

Sigur că da.

Știm

- Că oamenii au nevoie uneori de ajutorul celorlalți.
- Că unele persoane înțeleg și participă la ajutorarea semenilor.
- Că unele persoane nu sunt preocupate de problemele altora.

Vrem să știm

- Ce înseamnă să fim altruști?
- Cum se comportă o persoană egoistă?

Descoperim

Observăm și discutăm

A oferi celor din jur atenția cuvenită și ajutor material fără a avea un scop personal înseamnă a crea o stare de bine, de mulțumire pentru tine și ceilalți.

- Numiți situații în care oamenii îi pot ajuta pe cei care se confruntă cu diverse probleme.
- Discutați despre ajutorul pe care l-ați oferit unei persoane nevoiașe.

Activitate în perechi

- Comentați următorul enunț folosind exemple din viața reală.
„Generozitatea deschide toate porțile; egoismul le închide.“

(Don Miguel Ruiz, scriitor mexican)

Citim și dezbatem

„Un vultur și-a clădit cuibul în vârful unui arbore înalt, departe de mare. Aici și-a scos puii. Într-un rând, vulturul se întorcea în zbor, spre cuib, cu un pește mare în gheare. Jos, la rădăcina copacului, lucrau mai mulți oameni. Cum au văzut peștele, au înconjurat copacul și au prins a striga și a arunca în vultur cu pietre.“

Vulturul a scăpat peștele din gheare, iar oamenii l-au ridicat de pe jos și au plecat. Pasărea s-a așezat pe marginea cuibului, iar puișorii au ridicat capetele și au început să piuie: îi cereau de mâncare.“

Lev Tolstoi, *Vulturul*

- Cum apreciați atitudinea oamenilor? Explicați.
- De ce erau preocupați aceștia?
- Dați exemple din viața cotidiană în care oamenii au fost preocupați în mod exagerat de interesele lor și au nesocotit interesele altora.

Reținem

Altruismul reprezintă o valoare morală pozitivă a unei persoane. Opus altruismului este **egoismul**. A fi altruist înseamnă a oferi timp, energie și bunuri materiale pentru o altă persoană fără a aștepta ceva în schimbul ajutorului oferit. Egoismul presupune o preocupare exagerată față de propria persoană și de interesele personale și nesocotirea intereselor celorlalți.

Aplicăm

- Lucrați în perechi. Citiți dialogul dintre cei doi copii.
- Care dintre copii face o faptă bună?
- Băiatul dă dovadă de egoism? Explicați.
- Cum putea să acționeze ca să dea dovadă de generozitate?

Vecinul nostru cel bătrân este la spital. Mergem să-l vizităm?

Mă duc să ajut un vecin să culegă fructe. Îmi va da și mie.

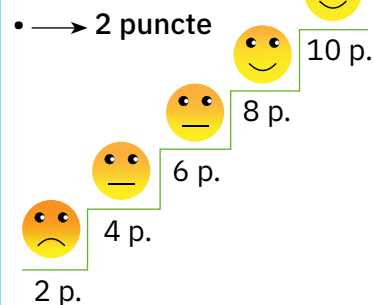

Autoevalueați activitatea echipei, ținând cont de criteriile de mai jos și de scara de apreciere.

Criterii de apreciere

- identificarea corectă a copilului;
- argumentarea atitudinii;
- explicarea răspunsului băiatului;
- motivarea atitudinii băiatului;
- stabilirea unei soluții corecte.

Scară de apreciere

Jurnalul cu dublă intrare

Continuați completarea tabelului, după model.

Acțiunea	Numirea și explicarea valorii morale
Un elev își ajută colegul la teme.	Este altruist pentru că nu așteaptă recompensă și oferă din timpul lui.
...	...
...	...

Portofoliu

Selectați din ziare sau de pe internet articole și imagini care ilustrează momente în care oamenii au dat dovadă de altruism sau egoism.

Știm

- Că persoanele corecte sunt apreciate.
- Că persoanele incorecte nu sunt agreate.
- Că incorectitudinea poate fi sancționată.

Vrem să știm

- Ce înseamnă „cinste“? Dar „necinste“?

Descoperim

Observăm și discutăm

Persoanele din grupurile din care facem parte sunt cinstite, însă alții dovedesc necinste.

- Imaginați-vă și povestiți întâmplarea ilustrată. Formulați un alt sfârșit al întâmplării.
- Discutați despre cazuri asemănătoare petrecute în viața reală.

Activitate în perechi

- Comentați cugetarea filosofului grec Platon: „A trăi cinstit este totuna cu a trăi corect și drept.“

Citim și dezbatem

„Mama a cumpărat prune ca să le dea copiilor după masa de prânz.

Vania le tot mirosea de zor. Tot dându-le așa târcoale, băiețelul pândi clipa când nu era nimeni în odaie și, nemaiputându-se stăpâni, înhăță o prună și o mănăcă [...]

— Ia să-mi spuneți, copii, nu cumva a mâncat cineva dintre voi o prună? a întrebat tata [...]

Vania, roșu ca un rac, a spus și el:

— Nu, n-am mâncat-o eu!

— Că unul dintre noi a mâncat o prună pe ascuns nu-i frumos [...] Fiecare prună are înăuntru un sâmbure și, dacă cineva nu știe cum să le mănânce și înhăite sâmburele, a doua zi moare. De asta mi-e frică!

Atunci, Vania, galben la față, a zis repede:

— Ba nu, că sâmburele l-am aruncat pe fereastră.

Toți au izbucnit în râs, iar Vania a început să plângă.“

Lev Nikolaevici Tolstoi, *Sâmburele*

- Ce greșeală a făcut Vania? Cum putea să evite această situație rușinoasă?
- Dați exemplu de o acțiune în care ați dat dovadă că sunteți cinstiți. Ați fost vreodată necinstiți? Exemplificați.
- Cum au reacționat cei din jurul vostru?

Reținem

Cinstea este valoarea morală specifică persoanei care face fapte laudabile, apreciate de comunitate. Un om cinstit își asumă responsabilitatea pentru cuvintele spuse sau pentru faptele sale. Valoarea morală opusă cinstei este **necinstea**.

Aplicăm

1. Observați imaginile.

- Ce greșeală a făcut băiatul?
- Cum a demonstrat fata că este corectă?
- Cum putea băiatul să evite greșeala?
- Puteți spune că băiatul este cinstit? De ce?

Autoevalueați activitatea, ținând cont de criteriile de mai jos.

Criterii de apreciere

- identificarea greșelii pe care a făcut-o băiatul;
- explicarea atitudinii corecte a fetei;
- stabilirea unei soluții pentru evitarea greșelii;
- prezentarea pozitivă a atitudinii băiatului;
- explicarea comportamentului băiatului.

Ai întârziat.
Ai promis că
ajungi la ora 9.

Am mai stat
de vorbă cu
niște colegi.

2. Unui obiect i se face reclamă. După achiziționare, cumpărătorul constată că informațiile cu privire la calitatea produsului au fost exagerate și îl returnează vânzătorului.

- Sunteți de acord cu această atitudine? De ce?
- Voi cum ați fi procedat în locul cumpărătorului? De ce?
- Comunitatea ar putea să sancționeze necinstea firmei producătoare? Cum?

Activitate în echipă

Imaginați-vă două situații, pornind de la imaginea alăturată, din care să reiasă cinstea, respectiv necinstea.

Dezbateri

Un elev le ascunde părinților testul de evaluare la care a primit calificativul insuficient. Unul dintre prieteni îi susține comportamentul, dar un altul le spune părinților despre calificativ. Formați echipe Pro și Contra și discutați despre comportamentul celor trei prieteni.

Studiu de caz

Imaginați-vă că un coleg de clasă i-a luat un creion colegului de bancă. Încercând să afle adevărul, doamna învățătoare este informată de elevul vinovat că un alt coleg se face vinovat de această faptă. În urma anchetei a fost descoperit vinovatul.

- Ce greșeli a făcut elevul?
- Cum trebuie sancționat?

Proiect

Tema proiectului COPACUL IDEILOR

Ce veți realiza? • Veți completa un „Copac al ideilor“.

De ce veți realiza? • „Copacul ideilor“ va fi folosit la orele de limba și literatura română.

Cum veți realiza? • Veți identifica personaje din lecturile literare, în proză sau în versuri, care au dat dovadă de cinste sau necinste.

- Veți preciza întâmplările care evidențiază aceste valori morale.
- Veți stabili însușirile personajelor.
- Veți scrie cuvintele **cinste**, respectiv **necinste** pe câte o foaie albă de hârtie, într-un dreptunghi, la baza foii. De la acest dreptunghi pornesc „crengile copacului“, care reprezintă: personaje, întâmplări, însușiri. „Copacul ideilor“ va fi completat de fiecare membru al grupei.

AUTOEVALUARE

• La finalul acestei activități, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile date pe baza criteriilor de mai jos.

Criterii de apreciere	Da	Nu	Parțial
• Personajele sunt identificate corect.			
• Întâmplările evidențiază valori morale.			
• Însușirile personajelor sunt alese corect.			
• Produsul final ilustrează tema.			

Balonul spart (Lectură)

după Tudor Arghezi

„Din două baloane de cauciuc transparent, cumpărate din mâna conducătoare de aștri multicolori a vânzătorului de bășici, unul a crăpat. Evenimentul s-a petrecut pe neașteptate, ca la toate lucrurile umflate și trecătoare. A pocnit odată, și copiii și-au întors capul [...]. De sus cobora o sfoară fără suflet, cu o zdreanță de cauciuc spânzurată de ea.

Orice dialog rămânea zadarnic. În ochii lui Baruțu se roteau lacrimi dramatice, și un geamăt îi rupse gâttelejul gras. Când plânge, frumosul Baruțu nu mai seamănă cu sine și nici cu una din fotografiile lui. Gura lui, croită plastic pentru surâsuri de garoafă, cu arcul mlădios și sprinten, își pierde linia și expresia [...] Cu ce se poate înlocui un om? Cu nimic. Și mai puțin un balon.

Suferința lui Baruțu era cu atât mai greu de vindecat cu cât un martor permanent sta de față ca să-i aducă aminte că nu toate baloanele se sparg. Balonul Mițului, surâzătoare și trufașă, plutea în aer, galben și roșu, sfidând răscoacerea materialului și dilatația solară fierbinte. Ba mi se pare că balonul fetei se făcea mai mare și mai ispititor pe măsură ce aducerea aminte a balonului băiatului se micșora. Din ce în ce mai lucios și mai fraged, el își permitea capricii și fantezii în jocul cu văzduhul [...]

Te necăjește balonul surioarei, mai ager și mai dârz decât nădăjduia și ea.

Nu te mâhni peste măsură, băiete, căci, la urma urmei, trebuie să-ți spui un secret: și balonul lui Mițu o să pocnească.

Totul stă, știu, în durata celor câteva ore, a celor câteva zile și în bucuria de-a te fi putut folosi de ele.

Și nu te mai uita cu atâta poftă la balonul Mițurii. Văd că insinuările mele de scepticism n-au la tine nicio trecere, băiete. Singurul lucru care ți-a luat gândul de la baloane a fost o bicicletă verde, pe care călărea un băiat cât tine de mic. [...] Trebuie să-ți mai spui ceva [...] nu e voie să te jelui. Lumea e veselă și n-are timp de oftatul tău. M-ai înțeles?

Baruțu își făcuse și el o socoteală. Pe furiș, s-a repezit la balonul valid, a smuls de sfoară și a voit să-l spargă, ca să provoace, imitativ, o durere la fel și să satisfacă răzburarea. Vai! Ce s-a întâmplat! Balonul nu s-a spart, ci a pornit în sus, departe, în fundul marilor seninătăți.

Nu mai plânge, Mițule! S-a dus acolo unde se duc toate baloanele.“

1. Citim și dezbatem

- Citiți versurile de mai jos.
- Formulați întrebări și cereți colegilor voștri să răspundă la ele.
- Imaginați-vă finalul întâlnirii dintre corb și vulpe.
- Formați grupa Pro și grupa Contra și dezbateti comportamentul celor două personaje, având în vedere valorile morale **cinste și necinste**.

„Peste ramul unui sorb¹
S-așezase domnul corb,
Țiind în plisc o bucată
De caș, ce-o avea furată.
Vulpea, cum l-au mirosit,
Sub acel sorb au venit
Și-n sus căutând, i zice:
Bună ziua, venetice²!
Cât ești mândru și frumos!
Dacă viersul cel duios
Ți-i c-a penilor odoare,
Tu-ntreci pe privighitoare.“ [...]

Corbul și vulpea, de Gheorghe Asachi

2. Activitate în perechi

- Observați imaginile și precizați valorile moral-civice ilustrate.

3. Observați cuvintele din chenarele de mai jos.

Ordonăți-le pentru a alcătui o strofă, după model. Ultimul cuvânt va denumi o valoare morală.

Omul
 bun, sufletist
 ajutând, înțelegând, iertând.
 Omul ajută fără interes .
 Altruism

Vorba, spunând, clară, dulce,
 recunoscând, vorba, motivând,
 corectă, mult, cinste, aduce.

¹ sorb = arbore cu frunze ovale, flori albe și fructe cărnoase.

² venetic = străin, intrus.

4. Activități în echipă

a. Formulați enunțuri pentru a răspunde la întrebările de mai jos.

- Ce înseamnă să fii altruist?
- Cum se comportă o persoană egoistă?
- Ce atitudine aveți față de cei care fac fapte rele?

De ce?

- De ce fac unele persoane fapte bune?

b. Identificați, în lista de mai jos, termenii care reprezintă caracteristici ale unei persoane egoiste.

singuratic, vesel, sociabil, generos, invidios, mulțumit, marginalizat, cooperant, înțelegător, binevoitor, șiret

c. Realizați un desen în care să ilustrați o situație în care un coleg din altă clasă s-a comportat bine la școală, în familie sau în grupul de joacă.

- Scrieți câteva îndemnuri adresate unui coleg care a dat dovadă de egoism.

5. De ce ați/nu ați ...?

- Imaginați-vă că unul dintre voi a făcut o faptă rea sau a dat dovadă de egoism.
- Realizați un dialog la care să participe doi sau mai mulți colegi.

6. Micii jurnaliști

- Imaginați-vă că sunteți prezentatori de știri la un post TV. Formulați câte o prezentare folosind imaginile date. Dați un titlu potrivit fiecărei știri.

7. Investigație

Zi de zi, observați, în jurul vostru, manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic care stau la baza relațiilor cu ceilalți.

- Realizați o investigație după planul dat.

Pasul 1

Pregătirea materialelor necesare: stilou, creioane colorate, coli albe, aparat de fotografiat.

Pasul 2

Recunoașterea unor comportamente moral-civice în viața cotidiană: bine – rău, altruism – egoism, cinste – necinste.

Pasul 3 Înregistrarea observațiilor pe o fișă, într-un tabel ca în modelul de mai jos.

Grupul investigat	Valoarea morală investigată	Comportamentul moral-civic	Relații create
familia	binele	Părinții i-au cumpărat medicamente vecinului.	înțelegere, ajutor
grupul de joacă
...

- Realizarea unor desene și fotografii, dacă avem permisiunea persoanelor.

Pasul 4 Formularea concluziilor.

Pasul 5 Prezentarea rezultatelor investigației în prima oră de educație civică.

Realizarea unui afiș AȘA DA – AȘA NU, care cuprinde materialele realizate în timpul investigației.

8. Completați o fișă de observație, referindu-vă la activitatea și comportamentul vostru pe parcursul acestei unități de învățare.

- Prezentați fișele în fața clasei.
- Sunt asemănătoare datele completate în fișele voastre? Exemplificați.
- Sunt deosebiri între ele? Argumentați.
- Solicitați părerea cadrului didactic.

Folosiți modelul de mai jos.

Unitatea de învățare: **Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (I)**

Temele din această unitate au fost _____

Am aflat lucruri interesante despre _____

Nu știam că _____

Mi-a plăcut _____

La activitățile în perechi și în echipă am participat _____

Am întâmpinat dificultăți la _____

Apreciez că eu știu să _____

AUTOEVALUARE • La finalul acestei recapitulări, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile.

Sarcini	Modalități de realizare			
	Deloc	Rar	De multe ori	Permanent
• Știm ce reprezintă binele/răul, altruismul/egoismul și cinstea/necinstea.				
• Știm să recunoaștem diferite valori morale în situații reale sau imaginare.				
• Știm să ne exprimăm opinia cu privire la respectarea valorilor moral-civice de către ceilalți membri ai comunității din care facem parte.				

1. Alcătuiți câte un enunț din care să reiasă valorile morale de mai jos.

egoism

altruism

cinste

2. Transcrieți pe caiet, apoi notați A (adevărat) sau F (fals) în dreptul fiecărui enunț.

- Starea de bine a persoanelor din jurul nostru depinde și de felul în care ne comportăm noi.
- O persoană altruistă nu așteaptă să fie lăudată pentru faptele ei.
- Egoismul este o valoare morală pozitivă a persoanelor.

3. Observați imaginile, apoi scrieți denumirile valorilor morale ilustrate.

4. Explicați expresiile de mai jos.

a lua pe cineva cu binele

a da cinstea pe rușine

a fi strâns la pungă

5. Formulați câte un îndemn pentru o persoană:

necinstită

egoistă

răutăcioasă

6. Completați spațiile libere și transcrieți enunțurile corecte.

- Persoanele care fac fapte bune sunt acceptate în
- Opusul altruismului este
- ... este valoarea morală opusă cinstei.

7. Scrieți trei formule de adresare pentru a dovedi că sunteți bine-crescuți.

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	un enunț	două enunțuri	trei enunțuri
2	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
3	o valoare recunoscută	două valori recunoscute	trei valori recunoscute
4	o expresie explicată	două expresii explicate	trei expresii explicate
5	un îndemn	două îndemnuri	trei îndemnuri
6	un enunț corect	două enunțuri corecte	trei enunțuri corecte
7	o formulă corectă	două formule corecte	trei formule corecte

Autoevaluare

	1	2	3	4	5	6	7
S							
B							
FB							

Uriașul cel egoist (Lectură)

de Oscar Wilde

„În fiecare după-amiază, când se întorceau de la școală, copiii obișnuiau să se joace în grădina Uriașului.

Era o grădină mare și frumoasă.

— Ce bine e aici! își spuneau unul altuia copiii.

Într-o zi a apărut Uriașul. La sosire, surprinse copiii jucându-se în grădină.

— Ce faceți voi aici? țipă el cu o voce aspră, care-i făcu pe copii s-o zbughească de acolo cât de repede au putut.

— Această grădină este a mea, doar a mea! a

strigat Uriașul. Toată lumea trebuie să înțeleagă acest lucru. Doar eu mă pot juca aici.

Și a construit în jurul grădinii un zid înalt și a scris pe el: «Trecerea strict interzisă.»

Era un Uriaș foarte egoist.

A venit Primăvara și toată țara s-a umplut de flori și păsări. Doar în grădina Uriașului egoist mai era Iarnă. Aici nu cântau păsările și copacii uitaseră să înflorească.

— Oare de ce nu mai vine Primăvara? se întreba nedumerit Uriașul cel egoist.

Dar Primăvara nu a mai venit. Și nici Vara. Toamna a dăruit fructe aurii tuturor grădinilor și doar grădinii Uriașului nu i-a adus nimic.

— Este prea egoist, a spus ea.

Într-o dimineață, când stătea lungit în pat, Uriașul a auzit o încântătoare muzică.

— Cred că a venit și Primăvara, a spus Uriașul. A sărit din pat și a privit afară. Și ce-a văzut?

Avea în față cea mai minunată priveliște. Printr-o mică spărtură în zid, copiii au pătruns în grădină și stăteau cățărați pe crengile copacilor. În fiecare copac era câte un copil. Copacii s-au bucurat încât s-au acoperit cu flori. Păsările, cuprinse de veselie, zburau ciripind. Era un peisaj de poveste. Doar un colț al grădinii mai rămânea stăpânit de Iarnă. Și acolo stătea un băiețel. Nici nu ajungea la ramurile copacului cât de mic era și plângea cu jale. Copacul era încă acoperit de gheață și zăpadă, iar Vântul de Nord sufla și urla printre ramurile lui.

Inima Uriașului zvâcni cu duioșie.

— Egoistul de mine! exclamă el. Acum știu de ce Primăvara nu mai venea pe aici. Îl voi urca chiar eu pe micuțul băiețel până în vârful copacului, voi dărâma zidul și grădina mea va fi mereu un loc de joacă pentru copii.“

Unitatea

3

Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori morale (II)

„Suntem născuți pentru a ne ajuta unii pe alții precum picioarele, mâinile, pleoapele, dinții. Deci este împotriva naturii de a ne face rău unii altora.“

Marc Aureliu, împărat roman

Ce vom descoperi împreună?

- Respect – Lipsă de respect
- Responsabilitate – Lipsă de responsabilitate
- Solidaritate – Lipsă de solidaritate

Ce vom fi capabili să facem?

- să ilustrăm valorile morale: respect/lipsă de respect, responsabilitate/lipsă de responsabilitate, solidaritate/lipsă de solidaritate, utilizând exemplele prezentate în textele literare, în imagini sau în viața reală;
- să identificăm rolul normei morale ca model de acțiune;
- să identificăm termeni care se referă la valori morale în situații imaginare sau reale în contexte dilematice simple;
- să ne exprimăm opinia privind respectarea valorilor moral-civice de către ceilalți membri ai comunității din care facem parte;
- să exemplificăm valorile morale în acțiunile din viața cotidiană.

Ce termeni vom reține?

respect, considerație, lipsă de respect, responsabilitate, sancțiune, obligație, încredere, apreciere, solidaritate, unitate, ajutor, interese

Știm

- Că părinții și bunicii trebuie să fie respectați.
- Că respectul trebuie să se manifeste față de cei apropiați, dar și față de propria persoană.

Vrem să știm

- Ce este respectul?
- Ce este lipsa de respect?
- Cum se manifestă lipsa de respect?

Descoperim

Observăm și discutăm

Respectând persoanele cu care interacționăm, vom fi la rândul nostru respectați.

- Descrieți relația de respect reciproc existentă între un profesor și elevii săi.
- Precizați o formă a lipsei de respect care poate să apară între persoanele din imaginea alăturată.
- Dați exemplul de situații în care v-ați manifestat respectul față de profesorii voștri.

Activitate în perechi

- Comentați cugetarea următoare, apoi dați exemple de situații reale din viață.
„Nimic nu este mai detestabil decât respectul bazat pe teamă.“

(Albert Camus, scriitor și filosof francez)

Citim și dezbatem

„Franti râse în fața unui biet soldat, care șchiopăta, dar deodată simți o mână grea pe umărul său; se întoarse: era directorul.

— Bagă de seamă, îi zise el, când îți bați joc de un soldat, care este în rând și nu poate nici să-ți răspundă, nici să se răzbune, este tocmai ca și cum ai râde de un om legat; e o înjosire și o mișelie!

— Să-i iubiți pe soldați, copiii mei, ei sunt apărătorii noștri, și dacă mâine o armată străină ne-ar amenința țara, ei ar merge bucuros să moară pentru ea! Și ei sunt încă niște copii, au numai câțiva ani mai mult ca voi. Acesta este un regiment vechi, dintr-acelea care s-au luptat la 1848. Nu sunt tot aceiași soldați, însă steagul e același. Câți au murit pentru patrie în jurul aceluia steag...

Steagul rupt și decolorat, cu medaliile agățate de mâner, trecu pe dinaintea noastră ținut de un ofițer. Noi, toți băieții, duserăm deodată mâna la frunte. Ofițerul ne privi surâzând și ne întoarse salutul.“

Edmondo de Amicis, *Soldații*

- Cum apreciați comportamentul lui Franti?
- Ce semnificație are steagul țării pentru voi?
- Cum vă puteți manifesta respectul față de țară?

Reținem

Respectul este valoarea morală pozitivă a unei persoane care ia în considerare nevoile, gândurile, sentimentele și părerile altei persoane. **Lipsa de respect** înseamnă desconsiderarea celor din jur și supraevaluarea personală.

Respectul și lipsa de respect se pot manifesta față de sine, față de lucrurile din jur, față de ceilalți, față de o idee sau față de o instituție.

Cele două valori morale se pot exprima prin gesturi, prin mimică, prin vorbe și fapte.

Aplicăm

1. Observați ilustrațiile de mai jos.
 - Cum se manifestă respectul în situațiile ilustrate?
 - Cum s-ar putea manifesta lipsa de respect în cele două cazuri?

2. Două persoane se duc la aniversarea unei cunoștințe. Până au ajuns la destinație, au criticat persoana care i-a invitat la ea. Când au ajuns, i-au oferit florile și cadourile și au lăudat toate aspectele criticate.

- Considerați că au greșit? De ce?
- Față de cine credeți că au manifestat lipsă de respect? Motivați.

3. Realizați corespondența între expresiile care au un sens asemănător.

- a pune la respect;
- a ține la respect;
- cu tot respectul meu... .

- a nu lăsa pe cineva să devină prea familiar;
- a impune o atitudine respectuoasă;
- cu o deosebită considerație;
- a deveni foarte apropiat de cineva.

Activitate în echipă

• Identificați lipsa de respect în fiecare dintre ilustrațiile de mai jos. Propuneți măsuri pentru redobândirea respectului.

Știm

- Că avem obligații față de familie, față de școală și față de comunitate.
- Că neîndeplinirea obligațiilor este criticată de celelalte persoane.

Vrem să știm

- Ce înseamnă îndeplinirea sau neîndeplinirea unei responsabilități?
- Responsabilitățile aparțin doar membrilor unei comunități? Explicați.

Descoperim

Observăm și discutăm

O persoană poate avea responsabilități individuale sau în cadrul unui colectiv.

- Numiți persoane cărora le revine responsabilitatea celor ilustrate.
- Dați exemple de măsuri care puteau fi luate pentru a evita aceste situații.
- Menționați situații în care ați dat dovadă de responsabilitate.

Activitate în perechi

- Discutați, apoi prezentați mesajul desprins din citatul de mai jos.

„Cel mai frumos cadou pe care l-ai putea face copilului tău ar fi rădăcinile responsabilității și aripile independenței.“

(Denis Waitley, scriitor american)

Citim și dezbatem

„— Așa nu mai merge! De mâine fac ordine. Îmi notez totul, orice mișcare, într-un carnet [...] Unde pun șapca, haina, cărțile, peria, totul în carnet!

Și, într-adevăr, a doua zi, trezit la ora șapte fix de către ceasul deșteptător, timp de 15 minute, Gigel nu a scos nicio vorbă.

— Cauți ceva, dragă?

— Carnetul.

— Unde ai hotărât să-l ții?

— Nu știu, scânci băiatul. Am notat în el unde o să-l țin, pe prima pagină, îmi amintesc precis [...] “

Mircea Sântimbreanu, *Carnetul elevului*

- Ce fel de copil este băiatul din povestire?
- Ce responsabilități îi revin unui copil acasă și la școală?
- Cum sunt sancționate persoanele care nu dau dovadă de responsabilitate?

Reținem

Dobândirea încrederii în capacitățile proprii, a respectului și aprobării membrilor grupului și comunității se obțin și prin îndeplinirea **responsabilităților**. Neîndeplinirea responsabilităților atrage o serie de sancțiuni.

Responsabilitățile aparțin atât persoanelor, cât și instituțiilor și statului.

Aplicăm

1. Unul dintre cei patru membri ai unei echipe nu și-a îndeplinit responsabilitățile ce îi reveneau în cadrul echipei. Ceilalți membri l-au sancționat cu excluderea.

- A fost corectă decizia luată de membrii echipei? De ce?
- Voi cum ați fi procedat?

2. Citiți și explicați enunțurile de mai jos.

- Neîndeplinirea responsabilităților, individuale sau colective, atrage diferite sancțiuni.
- Nerespectarea promisiunilor este sancționată prin pierderea încrederii în acea persoană sau grup de persoane.

Activitate în echipă

- Stabiliți responsabilități individuale sau comune pentru fiecare dintre situațiile ilustrate.
- Dați exemple de sancțiuni care pot fi luate pentru nerespectarea acestor responsabilități.
- Găsiți soluții pentru a remedia lipsa de responsabilitate.

Studiu de caz

Imaginați-vă că v-ați încălcat promisiunile în cadrul familiei de mai multe ori. Alegeți una dintre soluțiile de mai jos și motivați-vă alegerea.

- Nu-mi pasă de sancțiunile părinților.
- Nu sunt de acord cu sancțiunile.
- Găsesc alți vinovați pentru nerespectarea cuvântului.
- Accept observațiile și încerc să mă schimb.

Propuneți și alte tipuri de soluții.

Portofoliu

- Selectați fragmente din opere literare care ilustrează responsabilitatea sau nerespectarea responsabilităților.
- Completați un tabel asemănător celui alăturat.

Personajul	Fragmentul selectat
...	...

Apreciați dacă ați reușit:

- să selectați personajele – Da/Nu;
- să identificați fragmentele – Da/Nu.

Știm

- Că uneori oamenii au nevoie de ajutorul semenilor.
- Că unele persoane acordă ajutor fără să aștepte recompense.
- Că oamenii se unesc pentru susținerea unei idei.

Vrem să știm

- Ce este solidaritatea? De ce este necesară?
- Ce înseamnă lipsa de solidaritate?

Descoperim

Observăm și discutăm

În viața unor persoane sau a unor comunități intervin probleme grave, care îi determină pe oameni să acorde ajutorul necesar.

- Identificați situația materială gravă în care se află clădirea din imagine.
- Enumerați instituții și persoane care pot acorda ajutor în această situație.
- Propuneți soluții de ameliorare și rezolvare a problemei ilustrate.

Activitate în perechi

- Comentați enunțul de mai jos. Însoțiți comentariile și cu exemplificări.
„Am un suflet de frate pentru toți cei nefericiți.“

(Romain Rolland, scriitor francez)

Citim și dezbatem

„Mi se pare că am văzut-o lângă patul meu pe învățătoarea cea bună din clasa întâi, care se străduia să-și înăbușe tusea cu batista, să nu-mi facă rău; îmi amintesc tot atât de confuz și de prezența învățătorului meu, care se apleca să mă sărute... Și, ca într-o ceață, am văzut trecând pe lângă mine capul roșu al lui Crossi, cârlionții blonzi ai lui Derossi, pe calabrez îmbrăcat în negru și pe Garone care îmi aduse, în treacăt, o mandarină cu frunze cu tot și, apoi, fugi repede fiindcă și mama lui era bolnavă.

Într-un târziu, m-am trezit ca după un somn fără sfârșit. După aceea, am început să-mi revin din zi în zi mai mult.“

Edmondo de Amicis, *Convalescența*

- Cine i-a stat alături băiatului bolnav?
- Cum și-au arătat colegii lui atașamentul față de el?
- Cum a influențat ajutorul acordat starea de sănătate a băiatului?

Reținem

Solidaritatea este spiritul de înțelegere a unei situații grave din viața unei persoane sau a unei comunități. Înțelegerea situației îi determină pe oameni să fie uniți și să le acorde ajutor celor care au nevoie în mod voluntar.

Lipsa de solidaritate înseamnă indiferența față de problemele grave ale celorlalți.

Aplicăm

1. Observați imaginile de mai jos.

- Care dintre situațiile ilustrate reprezintă o situație-limită? De ce?
- Cum ați putea să vă arătați spiritul de înțelegere?

2. Explicați fragmentul următor, dând exemple din viața zilnică de elev.

„Viața noastră este legată de a tuturor. Nu poate fi fericit cineva care se uită numai la dânsul și care aduce toate lucrurile spre interesul lui; trebuie să trăiești și pentru altul, dacă vrei să trăiești pentru tine.“

(Lucius A. Seneca, filosof roman)

3. Mihaela, Tudor și Emilia sunt colegi de clasă. Tudor și-a fracturat piciorul în timpul unui meci și este la spital. Mihaela îi propune Emiliei să meargă la el în vizită. Aceasta refuză, spunând că nu-i place sportul și că Tudor este vinovat de ceea ce i s-a întâmplat.

- Credeți că Emilia a procedat corect? De ce?
- Cum ar fi fost bine să acționeze pentru a fi solidară cu suferința colegului ei? De ce?

Activități în echipă

1. Numiți situațiile-limită în care unele familii sau comunități au nevoie de produsele ilustrate.

2. Discutați enunțurile care sugerează solidaritatea. Argumentați alegerile făcute.

- I-am dat colegului meu un creion.
- Am donat rechizite pentru o familie nevoiașă.
- Am donat haine și încălțăminte pentru locuitorii unei zone inundate.
- Am făcut cadou o rochie prietenei mele.
- Am plâns în timpul filmului.
- Am plâns aflând despre accidentul aviatic.

Proiect

Tema proiectului UN REGULAMENT AL CLASEI NOASTRE

Ce veți realiza?

O mapă cu desene care redau reguli ale bunelor maniere pentru a evidenția:

- salutul; politețea; respectul;
- înțelepciunea; colaborarea; răbdarea;
- cinstea; adevărul; altruismul etc.

De ce veți realiza?

De fiecare dată când unul sau mai mulți elevi vor avea un comportament iresponsabil, veți afișa, într-un loc stabilit, planșa sau planșele care ilustrează regulile nerespectate.

În felul acesta, elevii respectivi sunt atenționați și vor încerca să-și corecteze acțiunile.

Cum veți realiza?

Formați echipe de câte cinci – șase elevi.

Veți stabili valorile morale ce caracterizează un elev manierat.

Fiecare elev va realiza o fișă care prezintă o regulă stabilită.

Se sortează fișele și se adună într-o mapă.

AUTOEVALUARE

- La finalul acestei activități, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile date, completând lista de control.

Atitudini față de sarcinile de lucru	Modalități de realizare		
	Puțin	Mult	Foarte mult
• Am respectat etapele stabilite cu echipa.			
• Am realizat sarcinile în echipă.			
• Am colaborat cu toți membrii echipei.			
• Am solicitat ajutor când am avut nevoie.			
• Am contribuit pozitiv la înțelegerea membrilor echipei.			

Ziua Internațională a Solidarității Umane* (Lectură)

La 22 decembrie 2005, Adunarea Generală a ONU a proclamat data de 20 decembrie ca fiind Ziua Internațională a Solidarității Umane, pornind de la identificarea solidarității ca una dintre valorile fundamentale și universale care trebuie să stea la baza relațiilor dintre popoare în secolul al XXI-lea.

Conform dicționarului, **solidaritatea** reprezintă un „sentiment care îi determină pe oameni să-și acorde ajutor“. Deoarece noțiunea de solidaritate se referă la noțiunea de colaborare, drepturi și responsabilități comune, precum și la unitate pentru realizarea unui scop comun, ea poate fi aplicată în multe domenii cu valoarea de a-i ajuta pe alții. Solidaritatea se află în

centrul misiunii și în proiectele multor organizații nonguvernamentale (ONG-uri) și organizații comunitare.

Solidaritatea față de oamenii aflați în situații grele reprezintă o valoare fundamentală a relațiilor – atât la nivel apropiat, cât și la nivel larg – dintre toți oamenii lumii.

Schimbările economice au crescut în mod alarmant problemele financiare pentru mulți oameni, aducându-i pe unii în situații-limită.

Schimbările climatice au creat și ele probleme (inundații, alunecări de teren etc.), punând o parte din semenii noștri în situații speciale.

Prin natura umană, dorința de a avea cât mai mult și de a trăi cât mai bine este justificată, însă să nu uităm că există persoane aflate la limita supraviețuirii.

Ziua Internațională a Solidarității Umane este celebrată, în fiecare an, pe 20 decembrie, amintindu-ne să fim mai buni, mai sensibili față de nevoile celorlalți.

* Informația a fost preluată de pe site-ul www.agerpress.ro.

1. Răspunde – Aruncă – Întreabă

- Stabiliți valoarea morală propusă pentru recapitulare.

Cum veți lucra?

Un elev formulează o întrebare. De exemplu: Ce este respectul?

În timp ce întreabă, aruncă un obiect ușor, o minge, către unul dintre colegi. Acesta prinde mingea, răspunde și aruncă mingea către un alt coleg. Când începe lansarea mingii, formulează o altă întrebare. De exemplu: Ce cuvânt are același sens cu „respect“? Iese din joc elevul care nu știe să răspundă. Jocul continuă până la epuizarea tuturor posibilităților de a formula întrebări.

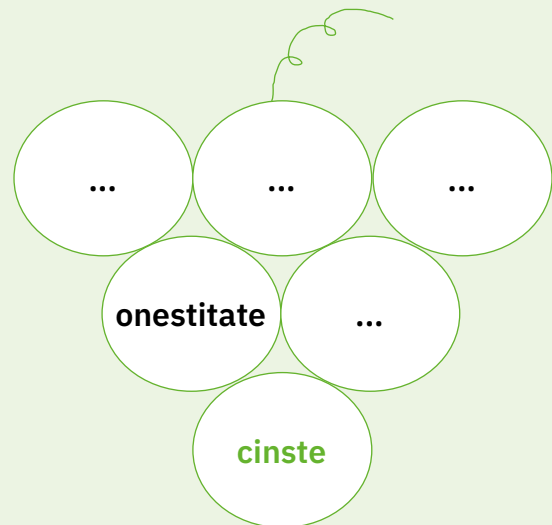
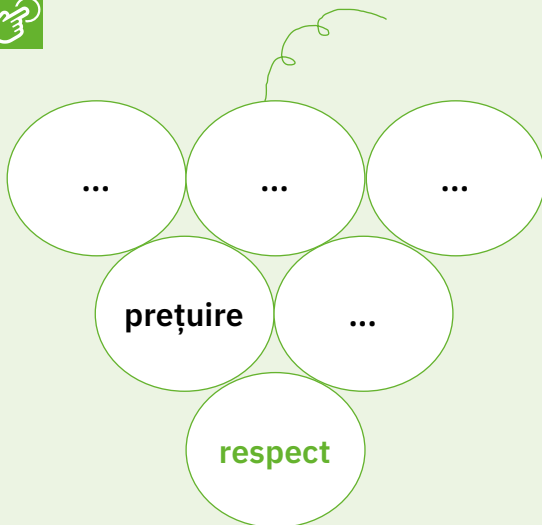
2. Articolul zilei

- Citiți un articol din presă despre manifestarea respectului față de sănătatea omului.

3. Activitate în perechi

- Transcrieți următoarele scheme pe caiet. Completați fiecare ciorchine cu alte sensuri ale valorilor morale indicate.

4. Micul jurnalist

- Redactați un scurt text după fiecare ilustrație. Evidențiați valoarea morală sugerată.

- Discutați despre respect și lipsa de respect și cinste și necinste, manifestate în școală, în familie sau în locuri publice.

5. Activitate în echipă – Copacul ideilor

- Propuneți o lectură suplimentară în care personajele dau dovadă de solidaritate față de cei din jurul lor.
- Desenați trunchiul și ramurile unui copac.
- Scrieți pe trunchi cuvântul **solidaritate**. Desenați casete pe ramurile copacului și completați-le cu întrebări și expresii potrivite cuvântului-cheie.

Sugestie de text: *Căsuța din Strada Puh*, de A.A. Milne

6. Cubul

- Formați echipe de câte șase elevi.
- Fiecare echipă primește un cub asemănător celui dat.
- Fiecare membru al echipei rezolvă o cerință.
- Prezentați activitatea în fața colegilor.

Apreciați individual activitatea.

A fost dificilă sarcina care ți-a revenit?

DA/NU

Ți-a fost de ajutor colaborarea în echipă?

DA/NU

Ți-ai reamintit ușor cunoștințele însușite?

DA/NU

		3. Asociază o persoană respectuoasă cu una cinstită.	
1. Describe o persoană responsabilă.	2. Compară o persoană responsabilă cu una lipsită de respect.	4. Argumentează de ce este bine să fii solidar.	6. Aplică informațiile despre respect, dând un exemplu.
		5. Analizează urmările lipsei de respect asupra propriei persoane.	

7. Priviți imaginile și imaginați-vă situații-limită care ar putea să apară în mediile ilustrate.

- Creați povestiri în care personajele sunt responsabile și solidare.
- Schimbați apoi finalul povestirilor create, înlocuind valorile morale pozitive cu cele negative.
- Ce părere aveți despre urmările valorilor morale negative? Argumentați.

8. Să desenăm împreună

- Realizați un desen pe o foaie de hârtie albă prin care să ilustrați solidaritatea între două comunități locale vecine.
- Afișați, discutați și apreciați lucrările.

9. Cuvinte magice

- Formați echipe de câte cinci elevi. Lipiți, pe o foaie de hârtie albă, imagini decupate din ziare, reviste mai vechi sau selectate și printate de pe internet. Imaginile trebuie să redea situații care impun respectul ca valoare morală.
- Scrieți formule care exprimă respectul, după modelele de mai jos.
- Prezentați-vă lucrările și acordați-le calificative. Explicați alegerea acestora.

Mulțumesc!
Sunt florile mele preferate!

Îți mulțumesc că ești prietena mea!

AUTOEVALUARE

- La finalul acestei recapitulări, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile. Solicitați părerea cadrului didactic, privind evaluarea.

Sarcini	Suficient	Bine	Foarte bine
• Știm ce reprezintă respectul/lipsa de respect, responsabilitatea/lipsa de responsabilitate și solidaritatea/lipsa de solidaritate.			
• Știm să recunoaștem diferite valori morale în situații reale sau imaginare.			
• Știm să ne exprimăm opinia cu privire la respectarea valorilor moral-civice de către ceilalți membri ai comunității din care facem parte.			

1. Selectați cuvintele care au înțeles asemănător cu „solidaritate“.

frăție

falsitate

luptă

unitate

singurătate

coeziune

2. Identificați imaginile în care sunt sugerate responsabilitatea sau solidaritatea.

3. Formulați enunțuri cu ajutorul ilustrațiilor de mai jos, evidențiind valorile morale sugerate.

4. Răspundeți cu DA sau NU la întrebările de mai jos.

- A fi solidari înseamnă a ne ajuta reciproc?
- A fi responsabil înseamnă a câștiga respectul de sine?
- Îndeplinirea responsabilităților poate atrage sancțiuni din partea comunității?

5. Transcrie și completează corect enunțurile.

- Lipsa de solidaritate înseamnă ... față de problemele grave ale celorlalți.
- Îndeplinirea responsabilităților ajută la dobândirea ... membrilor grupului și ai comunității.
- Respectul se poate exprima prin gesturi, mimică, vorbe și

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	un cuvânt selectat	două cuvinte selectate	trei cuvinte selectate
2	o imagine identificată	două imagini identificate	trei imagini identificate
3	un enunț formulat	două enunțuri formulate	trei enunțuri formulate
4	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
5	un enunț completat	două enunțuri completate	trei enunțuri completate

Autoevaluare

	1	2	3	4	5
S					
B					
FB					

Întâmplări din clasă (Lectură)

după Dimitrie Goga

„Învățătorul nostru, domnul Toma Tăbuș, era un om la mijlocul vieții. Era foarte bun cu noi. Cu domnul Tăbuș făcusem o înțelegere tare bună, dar nu cu tocmeală ca la un târg, ce mai dai tu, ce mai las eu, ci pe cuvânt.

— De nu mă supărați, sâmbătă după-amiază o să vă citesc ceva frumos.

Așa că în sâmbăta următoare, în ultima oră, ne-a citit din «Isprăvile lui Păcală», de Petre Dulfu.

Dar înainte de a isprăvi cartea, domnul Tăbuș s-a îmbolnăvit. Într-o zi ne-a spus:

— Astăzi mi-e foarte rău... M-a doborât boala... N-am să mai pot veni la școală... Vă rog să fiți cuminiți și ascultători cu cine va veni în locul meu.

A doua zi, spre marea noastră uimire, a intrat în clasă o doamnă.

După ce ne-a spus c-o cheamă «doamna Manoliu», ne-a cerut un creion ca să noteze absenții.

— Zent! a răspuns primul băiat, ridicându-se leneș într-un cot.

— Nu așa! Te scoli frumos în picioare, privești țintă în ochii mei și răspunzi cum trebuie: *prezent, nu zent*. Șezi! Am să te strig încă o dată.

La a doua strigare, băiatul s-a ridicat drept ca lumânarea, a privit-o pe doamnă țintă în ochi și a spus: *Prezent!* S-a așezat apoi copleșit de bucurie că el a răspuns cel dintâi atât de frumos.

Când s-a dus la tablă, ca să scrie ceva, un băiat – Gheorghieș – a aruncat asupra ei un cocoloș de hârtie cât o cireașă. Cocoloșul a alunecat de pe păr pe bluză și apoi jos, la picioarele doamnei. Nu se poate ca doamna să nu-l fi simțit și să nu fi auzit chicotul înfundat al unora dintre noi, dar n-a spus niciun cuvânt.

De astă dată necuviința lui a nemulțumit pe câțiva băieți. Fără să știe, doamna avea apărători în clasă.

— Am un băiat de anii voștri. Învăță la Școala nr. 3. De câte ori vin acasă mă întrebă cum vă purtați. Eu îi spun întotdeauna: «Ce crezi tu, că numai la Școala nr. 3 sunt băieți cuminiți? Și elevii

mei sunt cuminiți și cuviincioși. Mi-s dragi, tare dragi.» Astăzi n-am să-i mai pot spune băiatului meu că sunteți cuminiți și cuviincioși.

Pe când stam cu capetele plecate, doamna a ieșit din clasă fără să ne spună, ca altă dată: «La revedere, copiii mei!»

Ce rușine pe noi! De atunci toți cei cincizeci de copii din clasa a IV-a am înțeles că nu mai poate fi vorba de război între noi și doamna. Toți ne aflam sub vraja ei.“

Unitatea

4

Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Norme și comportamente moral-civice (I)

„Înțelepciunea vieții e simplă: Fă ca pe unde ai trecut tu să fie mai bine decât înainte.“

Nicolae Iorga, istoric

Ce vom descoperi împreună?

- Norme morale
- Comportamentul în familie
- Comportamentul în școală și în grupul de prieteni
- Comportamentul în locuri publice

Ce vom fi capabili să facem?

- să recunoaștem respectarea sau încălcarea unor norme morale, utilizând exemple de comportamente moral-civice din familie, școală, grup de prieteni sau din locuri publice;
- să ilustrăm normele morale, pornind de la exemplele prezentate în lecturi, desene animate, fabule, imagini sau din viața reală;
- să aprobăm sau să dezaprobăm respectarea sau nerespectarea unor norme morale, argumentându-ne atitudinea;
- să exemplificăm punerea în practică a comportamentelor moral-civice prin jocuri de rol, prin acțiuni în cadrul unor proiecte, prin desen, prin realizarea de fotografii;
- să rezolvăm prin cooperare sarcini simple de lucru.

Ce termeni vom reține?

normă, model, colegialitate, prietenie, loc public, reguli scrise, reguli morale

Știm

- Care sunt sfaturile pe care ni le dau părinții.
- Ce reguli din familie apreciem cel mai mult.
- Ce reguli ni se par stricte și de ce.

Vrem să știm

- Ce sunt normele morale?
- În ce măsură nerespectarea lor ne poate influența viața?

Descoperim

Observăm și discutăm

În viața de zi cu zi, cei mai mulți oameni se comportă respectând anumite reguli sau norme însușite din familie sau de la ceilalți membri ai comunității din care fac parte.

- Priviți imaginea alăturată. Precizați ce sfaturi ar putea primi fata de la tatăl ei înainte de plecarea la școală.
- Argumentați importanța respectării regulilor transmise de părinte.

Activități în perechi

- Citiți și comentați zicala de mai jos.
„Bună ziua, căciulă, că stăpânul n-are gură.“
- Prezentați în fața clasei regula pe care este bine să o respectați atunci când vă întâlniți cu alte persoane.

Citim și dezbatem

„Tot ciocănind desperate în sticlă cu penița, din călimară ieșiră cuvintele: Politețe, Hărnicie, Prietenie.

- Hai, spune-ne ce cauți!
- Îl caut pe «Nu». Fără el nu pot termina povestea.
- Pe «Nu»? L-a luat o fetiță în brațe și nu-i mai dă drumul [...]
- Dacă, de pildă, vorbi cuvântul Hărnicie, îi spune mama: „Pune masa!“ sau „Adu apa!“ sau «Mătură!», fetița spune că nu poate; are pe «Nu» în brațe [...]
- Ori dacă, vorbi cuvântul Politețe, bunica vine de la piață, aducând două coșuri grele, fetița cu «Nu» în brațe nu sare să-i deschidă ușa [...]
- Ori dacă, vorbi cuvântul Prietenie, o colegă o roagă s-o ajute la o problemă grea, fetiței cu «Nu» în brațe nici că îi pasă [...]

Octav Pancu-Iași, *Fetița care l-a luat pe NU în brațe*

- Discutați despre comportamentul fetiței.

Reținem

O **normă** reprezintă un model de acțiune sau o regulă de comportament care are un caracter obligatoriu.

Respectarea normelor morale contribuie la formarea unor deprinderi și atitudini morale. Normele morale sunt respectate de un număr mare de oameni și devin modele de comportament.

Nerespectarea normelor morale atrage respingerea din partea grupului.

Aplicăm

1. Lui Pinocchio, personajul din povestea cu același nume, de Carlo Collodi, îi creștea nasul de fiecare dată când spunea o minciună.

- Ați accepta în grupul vostru de prieteni un copil care minte? Motivați răspunsul.
 - Ce îndemn i-ați da unui copil care obișnuiește să mintă?
2. Enumerați persoanele de la care v-ați însușit reguli sau norme de comportament moral. Oferiți-le colegilor voștri câteva exemple de astfel de reguli.
- Dați nume de sportivi, artiști, eroi etc. care reprezintă modele de acțiune. Explicați.

Investigație

Pasul 1: Stabiliți tema investigației, modalitățile de realizare a acesteia și perioada de desfășurare.

Tema: *Cutia cu fapte bune și fapte rele*

Modalități de realizare: observarea comportamentului celor din mediul apropiat; conștientizarea felului în care voi vă comportați; consemnarea datelor investigației într-un tabel; realizarea unui afiș cu titlul: „E bine! E rău!”

Se vor formula concluzii care se scriu pe un afiș.

Pasul 2: Discutați despre importanța investigației.

Pasul 3: Modul de lucru: activitate individuală, apoi de grup, pentru realizarea afișului.

Pasul 4: Analiza activității.

Nr. crt.	Data	Persoana observată	Comportamentul observat	Concluzii		Sfaturi
				E bine!	E rău!	
1	3.IV	• un coleg de clasă	A rupt caietul colegului de bancă.	–	✓	• Să recunoască fapta. • Să-și ceară scuze. • Să explice urmările faptei lui.
...

Știm

- Cum să apreciem conduita față de părinții noștri.
- Că există situații în care am reacționat nepotrivit.

Vrem să știm

- Ce reprezintă comportamentul?
- Ce norme și valori morale trebuie să respectăm în relațiile cu membrii familiei?
- Ce se întâmplă când nu respectăm normele și valorile morale?

Descoperim

Observăm și discutăm

Familia este grupul în care copilul deprinde primele norme de conduită morală. Membrii familiei reprezintă modele care transmit valori morale pozitive sau negative.

- Priviți imaginile de mai sus și numiți exemplele pozitive de comportament în familie.
- Precizați o normă și o valoare morală pe care le sugerează acțiunile ilustrate.

Activitate în perechi

- Comentați citatul de mai jos.

„Mediul familial [...] este un mediu afectiv și protector, dublă condiție indispensabilă pentru ca ființa tânără să învețe să se construiască pe sine, să se situeze în raport cu ceilalți...”

(André Berge, romancier francez)

Citim și dezbatem

„Tata și mama erau bucuroși de oaspeți [...] Nici nu se putea altfel. Casa era plină de copii, ograda, de viețuitoare.

Fiecare aveam o răspundere și o vorbă de laudă din partea tatei ori a mamei, pentru o treabă bine împlinită, ne era cea mai mare răsplată!

Aveam în grădină și vreo câțiva stupi. De ei îngrijea tata, care izbutise să ne facă și pe noi, băieții, să iubim și albinele, nu numai mierea.

Minunată era grădina noastră! Atât de mult ne plăcea să stăm în ea și să lucrăm cu părinții, că uitam de joc și de toate zburdălniciile copilărești. Pentru hărnicia noastră, tata și mama ne laudau și ne spuneau:

— Ați lucrat destul! Duceți-vă acuma la joacă!”

Dimitrie Goga, *Minunile grădinei*

- Cum își ajutau copiii părinții?
- De ce credeți că renunțau copiii uneori la joacă?
- Ce activități desfășurau membrii familiei?

Reținem

▶ Noțiunea de **comportament** se referă la modalitatea de a acționa și de a reacționa, prin fapte sau vorbe, în anumite împrejurări.

În familie, comportamentul se poate manifesta prin respect, afecțiune, colaborare, ajutor, ocrotire, cinste etc. sau prin situații conflictuale. Comportamentul se formează observând și imitând modelul oferit de adulți.

Aplicăm

1. Observați ilustrațiile alăturate.

- Ce normă morală respectă băiatul?
- Ce normă morală încalcă fata?
- Ce valori morale corespund acestor norme?
- Cum trebuia să se comporte fata?

2. Părinții unui copil îl recompensează, de obicei, după o faptă bună făcută în familie.

- Considerați că aceștia procedează corect?

De ce?

- Voi cum ați proceda dacă ați fi în locul lor? Explicați.

Sărut-mâna,
bunico!

Am nevoie de
ajutorul tău.

Nu pot. Mă
așteaptă Elena
să ne jucăm.

Jurnalul cu triplă intrare

- Completați rubricile tabelului dat, având în vedere observațiile din viața cotidiană.

Nr. crt.	Comportament antisocial	Efecte asupra celorlalți	Soluții pentru corectare
1	Doi colegi, din clase diferite, se ceartă într-o pauză, ajungând la violență verbală.	tristețe, îngrijorare, nemulțumire	Se va discuta cu cei doi copii. Își vor analiza atitudinea.
...

Activitate în echipă

Nu fi tristă!
Te ajut eu
la teme.

Mamă, să aduni și
jucăriile mele.

- Comentați comportamentele copiilor în fiecare din situațiile de mai sus.

Știm

- Cum să ne comportăm cu profesorii și cu ceilalți adulți din școală.
- Ce valori trebuie să respectăm în comportamentul față de colegi și față de prieteni.
- Că au existat situații în care am avut un comportament greșit față de bunurile școlii.

Vrem să știm

- Ce înseamnă să fim buni școlari, buni colegi și prieteni adevărați?

Descoperim

Observăm și discutăm

Comportamentul elevilor în școală și în grupul de prieteni atrage aprecieri din partea adulților și colegilor, dar și respectul față de propria persoană.

- Descrieți comportamentele din imaginile de mai sus.
- Formulați aprecierile potrivite fiecărei situații.

Activitate în perechi

- Comentați citatul de mai jos și prezentați-vă opinia în fața colegilor.

„O bună educație cere ca educatorul să inspire elevului stimă și respect. Și nu se poate ajunge la aceasta prin nimicirea individualității elevilor și prin asuprirea stimei de sine.“

(Samuel Smiles, scriitor scoțian)

Citim și dezbatem

„— Bunicule, azi, la Cercul de biologie de la Palatul Copiilor, am discutat despre păsărelele care trăiesc în zona orașului nostru.

Domnul profesor ni le-a prezentat pe rând, la început pe cele care stau tot timpul la noi, ca vrăbiile și ciocârlanii, apoi pe cele călătoare, care vin primăvara și pleacă toamna, ca rândunelele, ciocârliile, cucul, mierla și altele.

Înainte de a pleca, domnul profesor ne-a întrebat dacă noi ajutăm păsărelele din preajma locuinței noastre.

Eu, Radu, Aurel și cu Irina am spus că, în micul parc din fața blocului, unde locuim, părinții noștri au construit o cantină a păsărelelor, unde în fiecare dimineață dau buza puzderie de păsărele.“

Ion Gugiuman, *Mierla lui Cristian*

- Din ce grup fac parte copiii din textul citat?
- Ce informații au aflat la Cercul de biologie?
- Ce au construit copiii împreună cu părinții lor în parcul din fața blocului? De ce?

Reținem

Modul civilizat de a se comporta al copiilor într-o școală presupune stabilirea unor relații de colegialitate sau de prietenie bazate pe valori și norme pozitive.

Conduita bazată pe nerespectarea normelor morale atrage de la sine îndepărtarea celor care se fac vinovați de aceasta din grupul de colegi sau de prieteni.

Aplicăm

1. Observați imaginile de mai jos.

- Ce norme au încălcat copiii în fiecare caz?
- Cum credeți că pot fi corectate comportamentele negative?

2. Unul dintre colegii voștri de clasă, fiind bolnav, nu este ajutat la teme de colegul de bancă. Acesta motivează că nu sunt prieteni.

- Considerați corect comportamentul lui? De ce?
- Voi cum ați fi procedat în situația lui? De ce?

Activitate în echipă

- Selectați cuvintele care caracterizează un comportament pozitiv față de școală și față de prieteni.

respect, invidie, solidar, înțelegere, cinste, răutate, egoism, adevăr, cooperare

- Alcătuiți o compunere pornind de la ilustrația dată.

Studiu de caz

Imaginați-vă că unul dintre colegii de școală are un comportament nepotrivit față de profesori, față de bunuri aparținând școlii sau față de colegi.

- Ce discuții veți purta cu acesta?
- Ce dialog veți avea cu familia lui?
- Ce măsuri veți propune pentru schimbarea acestui comportament?

Portofoliu

- Realizați un afiș prin care să le adresați celor din jur îndemnul de a fi mai buni.
- Organizați un concurs pentru a alege cel mai reușit afiș.
- Selectați, pe o fișă, proverbele despre prietenie și școală.

Știm

- Cum să ne comportăm pe stradă, la teatru sau pe un stadion.
- Cum se manifestă un comportament urât.

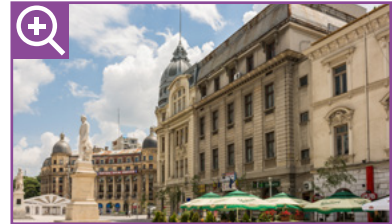
Vrem să știm

- Ce sunt locurile publice?
- Cum trebuie să ne comportăm în spațiul public?

Descoperim

Observăm și discutăm

În fiecare zi, o persoană care părăsește locuința pentru o perioadă de timp se deplasează pe stradă pentru a ajunge la o anumită destinație. Spunem că se află în spațiul public.

- Precizați câteva elemente care alcătuiesc spațiul public din imaginile de mai sus.
- Identificați aspecte pozitive sau negative ale comportamentului oamenilor.

Activitate în perechi

- Comentați citatul, apoi discutați despre regăsirea mesajului în spațiul public.
„Educația unui popor se judecă după ținuta de pe stradă. Văzând grosolănia pe stradă, ești sigur că o vei găsi și în casă.“

(Edmondo de Amicis, scriitor italian)

Citim și dezbatem

„Tramvaiul porni la drum. În ultima secundă, sări pe scară și apoi în vagon un băiat. Își făcu loc cu coatele și se rezezi spre singura bancă liberă, purtând în dreptul ei tăblița: «Rezervat pentru invalizi».

În jurul băiatului stăteau în picioare mai mulți călători.

- Nu înțeleg...
- Nici eu... Și arătai cu o mișcare a capului spre băiat.
- Da, aprobă cel mai în vârstă. Cred că e suferind, sărăcuțul!
- Nu cred! rosti o femeie. Altfel, cum ar putea să stea jos, în timp ce noi [...]
- Spune, puișor, îți este rău, te doare ceva?
- N-am nimic. Și continuă să privească pe geam [...]"

Octav Pancu-Iași, *Ce băiat!*

- Discutați despre comportamentul băiatului în mijlocul de transport în comun.

Reținem

Locurile publice sunt spațiile frecventate de mai multe persoane precum instituții, parcuri, piețe, mijloacele de transport în comun, locuri de joacă, săli de spectacole etc. Oamenii trebuie să respecte anumite reguli scrise sau morale în aceste spații. Nerespectarea unora dintre ele este sancționată prin lege.

Aplicăm

1. Observați ilustrațiile de mai jos.

- Care este comportamentul corect în fiecare loc public ilustrat?
- De ce pot să apară conflicte între oameni în aceste locuri? Exemplificați.

2. Selectați enunțurile potrivite unui comportament civilizat în transportul în comun.

- Ajutăm persoanele vârstnice să urce în autobuz.
- Nu ne interesează prezența persoanelor în vârstă.
- Oferim scaunul unei doamne.
- Nu aruncăm hârtii pe jos.
- Nu vorbim tare la telefon.
- Îi facem observații șoferului.

Activitate în echipă

- Discutați, apoi prezentați în fața clasei aspecte negative, transmise prin intermediul mass-media, care influențează comportamentul oamenilor.

Portofoliu

- Realizați un set de fotografii în timpul Proiectului eco-civic.
- Organizați o expoziție în care să expuneți fotografiile realizate.

Proiect

Tema proiectului *BINELE ȘI RĂUL, ÎN DESENE ȘI FOTOGRAFII*

Ce veți realiza?

- Un poster cu desene în care veți ilustra fapte bune și fapte rele surprinse în viața cotidiană.
- Un poster cu fotografii realizate în comunitatea natală, în cadrul școlii, al clasei sau în timpul liber.

De ce veți realiza?

Veți face o comparație între comportamentul vostru și faptele bune, respectiv cele rele surprinse în desene și fotografii.

Cum veți realiza?

- Formați perechi.
- Stabiliți sarcinile de lucru în cadrul perechilor formate.
- Materiale necesare: coli de desen, creioane colorate, aparat de fotografiat.
- Unul din membri va ilustra într-un desen o faptă bună și va fotografia o alta rea.
- Celălalt membru va ilustra într-un desen o faptă rea și va fotografia o faptă bună.
- Toate perechile vor lipi lucrările pe coli de hârtie albă.
- Organizați un Tur al galeriei. Fiecare elev notează (+) în dreptul imaginii care ilustrează o faptă pe care a făcut-o, respectiv (–) în dreptul faptei negative.
- Analizați profilul pozitiv sau negativ al clasei, în funcție de (+) sau (–) notate. Propuneți măsuri de corectare a comportamentului.

AUTOEVALUARE

- La finalul acestei activități, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile date.

Criterii de apreciere	Modalități de realizare		
	Da	Nu	Parțial
• Am desenat/fotografiat imaginea potrivită cerinței.			
• Materialele prezentate sunt deosebite.			
• Aranjarea afișului este impresionantă.			
• Am lucrat îngrijit.			

Acadeaua (Lectură)

de N. Nosov

„Înainte de a pleca, mama îi spuse lui Mișa:

– Uite ce e, Mișenka, eu plec! Tu ia seama, să fii cuminte. Să nu care cumva să faci vreo poznă cât oi lipsi eu și, mai ales, să nu pui mâna pe nimic! Dacă o să fii cuminte, am să-ți dau o acadea mare și roșie când m-oi întoarce.

Și mama plecă. Acum, la drept vorbind, trebuie să recunoaștem că, la început, Mișa a fost cuminte, foarte cuminte. N-a făcut nicio prostie și nu s-a atins de nimic.

După un timp însă, a început să se plictisească de atâta cumințenie. Ce-i dădu prin gând: ia să tragă un scaun lângă bufet, să se suie pe el și să deschidă ușile, să vadă ce e înăuntru...

Toate ar fi fost bune și frumoase dacă în bufet nu s-ar fi aflat o zaharniță! Mișenka al nostru a luat-o de pe raft și a pus-o pe masă...

Dar când ridică capacul zaharniței, ce-i văzură ochii: sus, deasupra bucățelelor de zahăr, lucea ceva roșu.

– Tii! strigă Mișa, bucuros. Păi, asta e acadeaua mea! E acadeaua pe care mi-a făgăduit-o mama! Și, vârându-și mâna în zaharniță, o scoase încetîșor afară.

– O! se miră băiețelul. Ce mare e! Și trebuie să fie atât de dulce!

Și începu s-o sugă... Dar cum i se părea mereu că e încă destul de mare, n-o puse la loc în zaharniță până n-o văzu ajunsă mică și subțirică, precum un chibrit. Dar chiar după ce o puse la loc, nu se îndură să-și ia ochii de la ea. Și după câteva clipe își făcu altă socoteală: «Hai mai bine s-o mănânc toată, că tot o să mi-o dea mie mama. Doar am fost cuminte, n-am stricat nimic și nici prostii n-am făcut».

Zaharnița i se lipi de degete, și *buf!* căzu pe podea, și se sparse în două. Cât despre zahăr, se risipi tot pe jos...

Speriat, Mișa se întrebă:

«Vai de mine! Ce-o să zică mama?!» și luând cele două bucăți, le potrivi strâns una lângă alta și cioburile, de bine, de rău, rămaseră lipite. Ba se potriviră atât de bine, încât nu se cunoștea că zaharnița era spartă. După aceea Mișenka luă zahărul, îl puse la loc, puse și capacul și, cu băgare de seamă, așeză zaharnița iar în bufet.

Nu apucă el bine să termine treaba, că mama se întoarse.

– Ei, ai fost cuminte?

– Da!

– Bravo! Ești un băiat bun! Uite, acum am să-ți dau acadeaua făgăduită!

Și mama, bucuroasă, deschise bufetul, luă zaharnița, dar vai!...

Zaharnița se desfăcu în două, și zahărul se întinse pe podea.

– Ce înseamnă asta? Cine a spart zaharnița?

– Nu eu! Ea singură s-o fi spart!

– Aha! Ea singură! Bine, să zicem că e așa, dar acadeaua unde e?

– Acadeaua?... Acadeaua... am mâncat-o fiindcă am fost cuminte.“

1. Citim și dezbatem

a. Citiți fragmentul următor, apoi formulați întrebări referitoare la cuvântul „norme“, folosind informațiile din text și modelul de mai jos.

„Goe nu vrea să intre în cupeu; vrea să șadă în coridorul vagonului cu bărbații.

– Nu!... Nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui dl Goe, și-l trage puțin înapoi.

– Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul smucindu-se. [...]

Trenul își urmează drumul de la Periș către Buftea cu mare viteză. Dar pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluieri scurte, și trenul se oprește pe loc, producând o zguduitoră puternică.

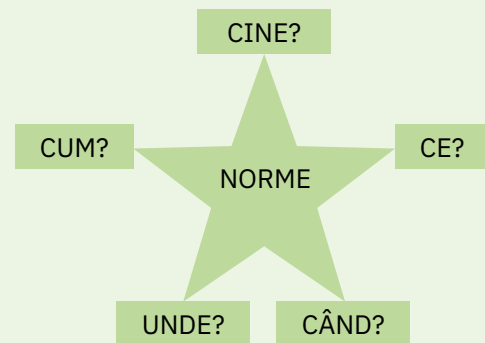
Ce e? Ce e?... Toți pasagerii sar înspăimântați la ferestre, la uși, pe scări...

– Goe! puișorule! Goe! strigă tanti Mița și se repede afară din compartiment. Goe este în coridor...

De ce s-a oprit trenul?“

(*Di Goe...*, fragment, de I.L. Caragiale)

b. Numiți norme pe care ar trebui să le respecte personajul principal.

2. Atelier

a. Stabiliți corespondența între proverbe și comportamentul vizat, asociind cifra cu litera potrivită.

1. „Este necesar să știi să te comporți cu lumea, căci fără lume nu poți trăi.“ (proverb bengalez)

a. comportamentul în familie;

2. „Sunt vrednici de laudă copiii care ascultă de părinți.“ (proverb latin)

b. comportamentul în locuri publice;

c. comportamentul în școală.

b. Observați imaginile de mai jos.

- Selectați-le pe cele în care copiii au un comportament corect. Argumentați alegerile făcute.
- Menționați normele morale încălcate.

1

2

3

3. Activitate în perechi

- Căutați pe internet explicația cuvintelor *decizie*, *reacție*, *satisfacție*, folosind calculatorul clasei, tableta sau telefonul mobil.
- Formulați enunțuri în care să folosiți acești termeni, referindu-vă la comportamentul în familie, în școală și într-un loc public.
- Creați dialoguri după imaginile de mai jos. Evidențiați aspecte ale comportamentului civic.

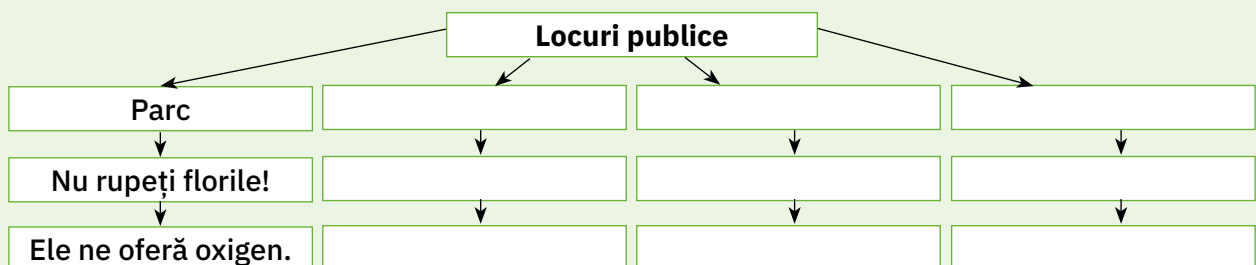
- Descoperiți, în careul de mai jos, cuvinte care definesc un comportament moral-civic.

A	N	S	T	O	L	Z	B	C	F	C	G	F	A	I	K	M
X	V	B	G	E	N	E	R	O	Z	I	T	A	T	E	J	P
D	R	S	O	L	I	D	A	R	G	N	I	C	E	N	E	S
E	R	Y	U	H	B	C	O	M	P	A	S	I	U	N	E	R
G	T	I	N	T	E	L	E	G	E	R	E	L	T	L	N	B
P	R	I	E	T	E	N	I	E	H	E	D	L	U	Y	P	F

4. Să desenăm împreună

- Desenați un copac pe o foaie de hârtie albă.
- Scrieți într-un dreptunghi, la baza coroanei, începutul unui enunț: „Am greșit din cauză că ...“
- Fiecare elev va lipi pe crengile copacului câte un bilețel în care va recunoaște o greșală pe care a făcut-o și va promite că nu o va mai repeta.

5. Completați schema dată, după model.

5. Activitate în echipă. Explozia solară

Pasul 1

Propuneți o valoare morală pozitivă manifestată în comportamentul moral-civic al unui coleg de clasă despre care doriți să discutați. Desenați o stea mare pe o foaie de hârtie albă. Colorați-o și scrieți denumirea valorii morale pe ea.

Pasul 2

Pe o bancă sunt cinci stelute divers colorate, pe care sunt scrise întrebările: Ce? Cine? Unde? Când? Cum?

Cinci dintre voi vor alege câte o stelută, apoi fiecare își alege câte patru colegi pentru propriul grup. Se formează astfel cinci grupuri de lucru.

Pasul 3

Fiecare grup se retrage și formulează în scris câte cinci întrebări referitoare la valoarea morală propusă.

Pasul 4

Grupurile revin și lipesc întrebările scrise în vârful stelei mari desenate anterior.

Pasul 5

Se prezintă întrebările. Răspunsurile pot fi formulate de același grup de lucru sau de către elevii altor grupuri. Se fac aprecieri asupra activității.

- Vă puteți orienta după exemplele de mai jos.

Primul grup

- Cine a dovedit, în grupul de colegi, că respectă adevărul prin comportamentul său?
- Cine credeți că a contribuit la adoptarea acestui comportament bazat pe respectarea adevărului?

Al doilea grup

- Unde ați mai observat acest comportament?
- Unde considerați că nu este nevoie să se spună adevărul?

Al treilea grup

- Când v-ați dat seama că are un comportament corect?
- Când a manifestat un altfel de comportament?

Al patrulea grup

- De ce credeți că spune adevărul în orice situație?
- De ce credeți că persoana care spune adevărul vă poate fi un bun prieten?

Al cincilea grup

- Ce satisfacții are persoana cu un astfel de comportament în cadrul grupului școlar?
- Ce învățați de la acest coleg?

6. Activitate cu clasa. Spre vârful piramidei

Pasul 1 Se desenează o piramidă pe o coală mare de hârtie.

Pasul 2 Fiecare elev scrie pe bilețele câte un exemplu de comportament moral-civic pozitiv manifestat în familie, în școală, în grupul de prieteni și în locurile publice. Pe un alt bilețel va nota o normă morală.

Pasul 3 Bilețelele se vor amesteca. Fiecare elev extrage, pe rând, câte unul. Îl citește și îl lipește pe treapta potrivită a piramidei.

Modele de bilețele

„Îți mulțumesc, bunicule!“

„Să spui adevărul!“

„Îl voi ajuta pe colegul meu de bancă să termine desenul.“

„Suntem prieteni, dar nu sunt de acord cu tine. Ai greșit!“

„Vă rog să cumpărați medicamentele înaintea mea! Văd că vă este foarte rău.“

„Am dus câinele în spațiul special amenajat.“

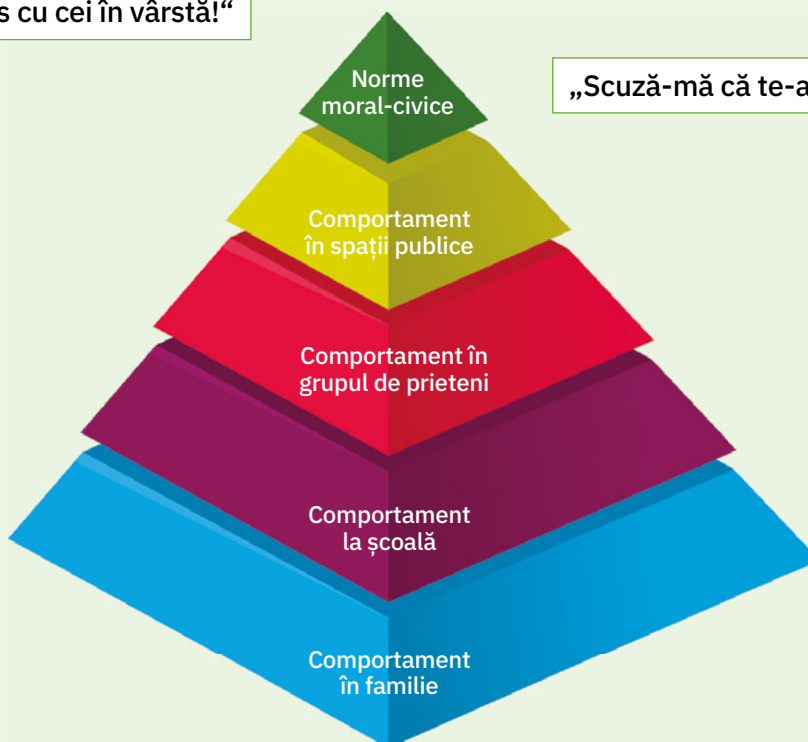
„Păstrează liniștea în cartier!“

„Să apreciez faptele bune!“

„Să-i saluți pe cei cunoscuți!“

„Vorbește frumos cu cei în vârstă!“

„Scuză-mă că te-am împins!“

1. Observați fiecare comportament din imaginile de mai jos și scrieți normele morale care reglementează relațiile cu ceilalți.

2. Completați Jurnalul cu dublă intrare.

• Citiți normele morale din partea stângă a jurnalului. Completați coloana alăturată cu exemple de comportament moral-civic.

Norme moral-civice	Comportament moral-civic
• Să nu furi!	
• Să nu întrerupi o conversație!	
• Să fii respectuos!	

3. Formulați câte un enunț din care să reiasă un comportament moral-civic definit de valorile morale de mai jos.

altruism în școală

necinste în locuri publice

responsabilitate în familie

4. Stabiliți valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, notând A (adevărat) sau F (fals).

- Nerespectarea unor norme morale atrage aprecieri din partea grupului.
- Respectul față de cei din jur se manifestă prin violență.
- Între membrii unui grup de prieteni se stabilesc relații de prietenie.

5. Completați spațiile libere cu informațiile potrivite.

- Într-un grup se respectă anumite
- ... este o relație pozitivă de colegialitate.
- În familie, comportamentul ... se poate manifesta prin respect.

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	o normă scrisă corect	două norme scrise corect	trei norme scrise corect
2	un exemplu corect	două exemple corecte	trei exemple corecte
3	un enunț corect	două enunțuri corecte	trei enunțuri corecte
4	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
5	un spațiu completat	două spații completate	trei spații completate

Autoevaluare

	1	2	3	4	5
S					
B					
FB					

Unitatea

5

Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Comportamente moral-civice (II).

„E bine să te înduioșezi de nenorocirea prietenilor, dar e mai bine să le vii în ajutor.“

Voltaire, scriitor francez

Ce vom descoperi împreună?

- Comportamente prosoziale
- Comportamente antisociale

Ce vom fi capabili să facem?

- să recunoaștem comportamentele prosoziale/antisociale în diferite contexte de viață;
- să ne manifestăm acordul sau dezacordul față de comportamente prosoziale sau antisociale, argumentându-ne atitudinea;
- să argumentăm adoptarea unui anumit comportament;
- *să participăm activ la proiecte inițiate la nivel de clasă, de școală sau la nivelul comunității locale și bazate pe ajutorare, cooperare, toleranță.

Ce termeni vom reține?

prosocial, ajutorare, cooperare, competiție, toleranță, sprijin, voluntariat, conflict, insultă, violență fizică și verbală, calomnie

Știm

- Cum e să primim ajutor din partea altor persoane.
- Cum să procedăm în folosul altor persoane.
- Ce am simțit când am colaborat cu membrii unui grup pentru rezolvarea unor sarcini.

Vrem să știm

- Ce înseamnă un comportament prosocial?

Descoperim

Observăm și discutăm

Comportamentul unui individ sau al unui grup poate avea urmări pozitive asupra altor persoane sau grupuri.

- Precizați dacă faptele ilustrate sunt efectuate intenționat în folosul altor persoane sau întâmplător.
- Stabiliți ce recompense așteaptă cei care le efectuează. Explicați răspunsul dat.

Activitate în perechi

- Comentați proverbele de mai jos. Prezentați în fața clasei exemple din viața cotidiană.
„Bine faci, bine găsești.“
„Ca să fii fericit, ajută-l pe celălalt să fie fericit.“
- Precizați ce valori morale sunt promovate prin mesajele proverbelor.

Citim și dezbatem

„Era al nu știu câtelea atac asupra redutei Grivița. Regimentul de dorobanți ataca necontenit, bătându-se pe viață și pe moarte pentru libertatea țării.

În primele rânduri, dovedind un curaj fără seamăn, alerga sergentul Ilie Petcu.

Înaintând cu steagul fluturând în vânt, sergentul a fost grav rănit. Explozia unui obuz smulse pânza tricolorului, pe care vântul o purtă spre liniile dușmane... Mai iute a fost însă ostașul Toader Cristea. Nici cât ai clipi n-a durat saltul făcut de el.

– După steag, băieți! tună vocea ostașului.

Și steagul românesc a fost ridicat pe cel mai înalt parapet, așa cum doriseră cei care îl purtasera neînfricați spre victorie.“

Petru Demetru Popescu, *După steag, băieți!*

- Ce valori și norme morale caracterizează comportamentul celor doi soldați?
- Pentru cine se sacrificau soldații? De ce?

Reținem

Comportamentele unor persoane care au efecte pozitive asupra uneia sau a mai multor persoane sunt considerate **comportamente prosociale**. Acțiunile prosociale au loc pentru că oamenii sesizează trăirile semenilor, simt că e bine să acorde ajutor și au avut modele pozitive în jurul lor sau în mass-media.

Comportamentul prosocial se poate manifesta prin: ajutorare, cooperare, competiție, toleranță, sprijin, voluntariat etc.

Aplicăm

1. Observați imaginile.

Mulțumesc pentru ajutor. Mama se simte mai bine.

Pregătim acest spectacol pentru copiii internați în spitalul din cartier.

- Cum credeți că au sprijinit-o colegii fetei pe mama acesteia?
 - Cum se vor simți copiii bolnavi după susținerea spectacolului? De ce?
2. Imaginați-vă că în clasa voastră există un coleg care are o situație financiară grea. Se organizează o excursie, însă el nu poate să participe. Unii colegi vor să-l ajute să participe și el. Alții nu sunt de acord, deoarece cheltuielile ar fi prea mari.
- Cum ați proceda într-o astfel de situație? Motivați răspunsul.
 - Cum v-ați simți dacă ați fi în locul aceluia coleg?

Activitate în echipă

- Explicați cuvintele de mai jos, folosind un dicționar on-line.

ajutorare, cooperare, competiție, sprijin, toleranță, voluntariat

3. Dați exemple de comportamente prosociale în care ați fost implicați deoarece:

- ați simțit că e bine să ușurați suferința cuiva;
- ați învățat de la părinți, profesori sau colegi ce înseamnă să faci bine;
- ați urmat modele din televiziune sau presă.

Portofoliu

- Notați, timp de o săptămână, comportamente prosociale prezentate în emisiuni TV.
- Selectați articole și imagini din presă care ilustrează forme ale unui comportament prosocial.
- Elaborați planul unui joc de rol care să evidențieze relațiile prosociale care pot exista între copiii care aparțin altei religii.

Știm

- Că au existat situații în care ne-am purtat urât cu membrii familiei, colegii de școală sau membrii comunității locale.
- Că uneori am avut dreptate, iar alteori, nu.
- Că unele persoane au un comportament agresiv.

Vrem să știm

- Ce înseamnă un comportament antisocial?
- Poate fi schimbat un astfel de comportament? Cum?

Descoperim

Observăm și discutăm

Unele persoane se manifestă agresiv în grupurile din care fac parte.

- Identificați formele de comportament negativ din imaginile de mai sus.
- Găsiți soluții de rezolvare a conflictelor ilustrate.

Activitate în perechi

- Comentați citatul de mai jos. Explicați-l, folosind un exemplu din viața cotidiană. „Secretul și farmecul vieții noastre nu stau în lipsa unui conflict, ci în hotărârea și priceperea noastră de a-l rezolva.“

(A.S. Makarenko, scriitor rus)

Citim și dezbatem

„Elevii se ridicaseră și spusese în cor Bu-năă ziua!, iar învățătoarea le spusese să stea jos și o clipă se lăsă liniștea, apoi începu lecția într-un chip firesc [...] Dar, după zece minute, când puse o întrebare clasei, numind pe unul dintre elevi să răspundă, se petrecu un lucru neprevăzut: cineva șoptise.

Întrebase și rugase să se ridice în picioare cel vinovat, dar clasa a continuat să tacă, nimeni nu se ridicase în picioare, nimeni nu-și recunoscua vina, iar învățătoarea voia să nu treacă peste acest lucru mărunț la prima vedere, dar foarte important pentru ea, de care depindeau multe.

– Aștept. Dar nu așteptă mult și reluă imediat: Ce fel de elevi sunteți voi?! Este necinstit să se sufle când răspunde cineva. Și când s-a făcut o necinste, voi nu aveți curajul să recunoașteți, să luați atitudine?

Dar de data aceasta nimeni nu se ridică.“

Vasile Rebreanu, *Învățătoarea*

- De ce credeți că era important ca învățătoarea să îl descopere pe elevul care șoptise?
- Ce dovedește elevul care nu și-a recunoscut vina?
- Cum credeți că influențează comportamentul celui care a șoptit atitudinea celorlalți?

Reținem

Comportamentele unor persoane prin care nu se respectă normele morale, se încalcă drepturile celorlalți și care au efecte negative asupra celorlalte persoane sunt considerate **comportamente antisociale**. Conflictul și agresivitatea pot fi verbale sau fizice. Comportamentul antisocial se poate manifesta prin: furie, ceartă, revoltă, insultă, calomnie, răzbunare, bătaie etc.

Comportamentul antisocial poate fi învățat de la o persoană care joacă rolul unui model. Acest tip de comportament se poate schimba prin dezbateri, prezentarea de modele pozitive, analiza comportamentului și a urmărilor acestuia etc.

Aplicăm

- Observați imaginea de mai jos.
- Persoanele ilustrate au un comportament prosocial?
- Ce efecte negative poate avea un astfel de comportament?

Activitate în echipă

- Formați șase echipe. Scrieți pe fețele unui cub realizat la ora de matematică cuvintele de mai jos.

Descrieți, Comparați, Analizați, Asociați, Aplicați, Argumentați.

Fiecare echipă abordează o cerință scrisă pe una dintre fețele cubului.

- Descrieți** un comportament agresiv.
- Comparați** efectele celor două tipuri de comportamente: prosocial și antisocial.
- Analizați** un exemplu de comportament agresiv petrecut în comunitatea locală.
- Asociați** cuvântul „agresiv“ cu altele cu înțeles asemănător. De exemplu: „violent“.
- Aplicați** simulând o stare conflictuală în fața clasei.
- Argumentați** de ce violența poate avea ca model unele desene animate.

Portofoliu

- Realizați afișe în care să ilustrați comportamente antisociale întâlnite în școală și în comunitatea locală.
- Fotografați afișele și creați o prezentare în PowerPoint.
- Concepeți un pliant cu afișele realizate și îndemnuri potrivite titlului „Stop violenței!“.

Proiect

Tema proiectului ÎN VIZITĂ LA BUNICI

Ce veți realiza? • O vizită la un cămin de bătrâni

De ce veți realiza? • Veți dona produse alimentare: fructe și legume.
• Veți oferi cărți.

• Veți ajuta cabinetul medical cu diferite consumabile: vată, plasturi, comprese sterile, leucoplast, spirt, apă oxigenată etc.

• Veți susține o mică reprezentație artistică pentru bătrâni.

Cum veți realiza? • Se formează patru echipe de cinci – șase elevi.
• Stabiliți sarcinile de lucru:

- o echipă primește, sortează și împachetează legumele și fructele;
- a doua echipă colectează și împachetează cărțile;
- a treia echipă pregătește și distribuie materialele pentru susținerea unui program artistic;
- a patra echipă colectează produsele medicale consumabile și le așază în pungi;
- alte activități: discuții cu bătrânii, ajutor acordat celor care nu se pot deplasa singuri.

AUTOEVALUARE

• La finalul acestei activități, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile date.

Sarcini	Modalități de realizare			
	Deloc	Acceptabil	Bine	Foarte bine
• Lucrurile care urmează să fie donate au fost strânse.				
• Produsele medicale au fost colectate.				
• Programul artistic a fost susținut.				
• Vizita la căminul de bătrâni a fost o reușită.				

Revista presei (Lectură)

ÎNCET, VIAȚA ÎȘI INTRĂ ÎN NORMAL DUPĂ URAGANUL-MONSTRU SANDY [...]

„Sandy a lovit Manhattanul cu valuri-record de peste patru metri, iar apa oceanului a inundat părți din acest cartier, distrugând rețeaua de distribuție a electricității [...]

Oficialii spun că sute de mii de persoane vor rămâne probabil fără curent electric cel puțin până la sfârșitul săptămânii. De asemenea, metroul ar putea rămâne închis până săptămâna viitoare [...]

www.zf.ro, articol de Radu Bostan
și Bogdan Cojocaru, din 1 noiembrie 2012

ȘCOALA ON-LINE: REUȘEȘTE ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC SĂ ÎNVEȚE CEVA DIN ACEASTĂ CRIZĂ?

„Dincolo de sincope, greutăți, lipsa colaborării și decizii impuse peste noapte, există unități de învățământ care s-au adaptat cu succes noilor metode de învățământ on-line, pentru că se pregăteau deja pentru școala viitorului. Acest lucru este posibil acolo unde autoritățile locale și conducerile școlilor își unesc eforturile și discută deschis cu părinții și elevii despre nevoile lor educaționale. [...]

www.ziarulunirea.ro, comunicat de presă,
din 26 octombrie 2020

▶ ROMÂNIA: MĂRIREA ȘI DECĂDEREA SPAIMEI DE CORONAVIRUS

„28 februarie 2020. Primul caz cu coronavirus din România s-a vindecat după un weekend prelungit într-un izolator al spitalului de boli infecțioase din București [...]

În București, cel puțin, consumul unor produse alimentare a crescut simțitor. [...]

Medic și expert în politici de sănătate publică, Vlad Mixich crede că modul în care românii au reacționat ține cumva și de spiritul latin: «E o reacție firească, declanșată de acest fundal foarte încărcat. Ne temem foarte tare de ce se petrece în proximitatea noastră. [...] Asta nu înseamnă că panica este justificată. E chiar contraproductivă, pentru că poate să îi expună și pe cei care se manifestă astfel. Dar creierul nostru e construit în așa fel încât în astfel de situații reacționează emoțional, nu rațional. E nerealist să ne așteptăm la altfel de reacții în astfel de situații».

www.dw.com, articol de Cristian Ștefănescu, din 2 martie 2020

1. Citim și dezbatem

„Omul trebuie să dezvolte, pentru orice formă de conflict uman, o metodă care să respingă răzbu-
narea, agresiunea și represaliile. Fundamentul acestei metode este dragostea.“

Martin Luther King Jr., activist politic

Împărțiți o coală de hârtie în patru, ca în modelul de mai jos. Completați apoi fiecare cadran, rezolvând cerințele date.

• Transcrieți, din citatul de mai sus, cuvintele care caracterizează un comportament antisocial. • Alcătuiți un enunț în care să folosiți cuvântul care definește modul de manifestare a comportamentului prosocial.	• Formulați două întrebări legate de conținutul citatelor care încep cu: Cine ... ? și De ce ... ? • Realizați un desen care să ilustreze un comportament ca efect al dragostei și respectului față de semenii.

2. Activitate în perechi

a. Transcrieți tabelul de mai jos. Fiecare membru al perechii va completa rubrica „Ce faci dacă ... ?“, dând câte un exemplu referitor la comportamentul prosocial și cel antisocial. Celălalt va completa răspunsurile la rubrica „Am procedat bine“ și va evalua răspunsul cu Da sau Nu.

La final, fiecare citește răspunsul dat de celălalt și va evalua răspunsul colegului.

Ce faci dacă ... ?	Am procedat bine?	Da/Nu
Unul dintre colegi te jignește spunându-ți „Tocilarul“.	Voi încerca să discut cu el despre importanța studiului în școală.	Da/Nu

b. Observați schema dată. Completați o structură asemănătoare, pornind de la termenul *conflict*.

cuvântul-cheie	Ajutor	cuvântul-cheie	Conflict
două însușiri	nesperat, necesar,	două însușiri	..., ...
trei acțiuni	văzând, sperând, acordând,	trei acțiuni	..., ..., ...
un enunț	Este util pentru sinistrați.	un enunț
concluzie, esență	Voluntariat	concluzie, esență	...

- Propuneți și alte structuri de acest fel.

3. Activitate în echipă

a. Formați echipe de câte patru – cinci elevi. Rezolvați sarcinile și prezentați rezultatele în fața clasei. Citiți enunțurile de mai jos.

a) – Colegul nostru ți-a luat pachetul din ghiozdan.

– Da, mi-am dat seama.

– Nu-l cerți? Nu-i faci nimic?

– Nu. Familia lui întâmpină greutăți.

b) – Unde te duci? Ce ai în sacoșă?

– I-am rugat pe părinții mei să facem niște pachete pentru un coleg de clasă. Familia lui se descurcă foarte greu.

• Care dintre situații prezintă un comportament prosocial? De ce?
• Poate cealaltă situație să-l determine pe copil să aibă un comportament antisocial în viitor? Explică.

b. Pe stradă, în fața voastră, un trecător se împiedică și cade. În timp ce se prăbușește, îi iese portofelul din buzunar. Un alt cetățean îi ia portofelul. Ce atitudine veți avea?

Alegeți unul dintre răspunsurile următoare:

Nu ne amestecăm; Încercăm să îi oferim ajutorul; Cerem sprijinul altui adult; Îi atragem atenția persoanei care a luat portofelul; Cerem sprijinul unui adult, informându-l și despre portofel.

Motivați alegerea făcută.

c. Imaginați-vă că, în urma unui cutremur, o parte din casa unuia dintre vecinii voștri a fost grav afectată. Consultați-vă și răspundeți la întrebări.

• Cum vă puteți dovedi solidaritatea față de suferința vecinului?

• Ce relații intervin între persoanele care participă voluntar la ajutorarea victimelor?

• Ce valori morale credeți că îi caracterizează pe oamenii care nu intervin pentru a acorda sprijin?

• Ce acțiuni antisociale pot să aibă loc în situația creată de un cutremur?

• Cum pot unele instituții să dea dovadă de comportament prosocial?

4. Activități în grupe

- Formați trei grupe de lucru.
- Stabiliți două comportamente antisociale, apoi completați câte un tabel după modelul dat.
- Prezentați-vă activitatea în fața celorlalte grupe. Susțineți activitatea colegilor, prezentând exemple din viața cotidiană și din mass-media. Evidențiați măsurile necesare pentru ameliorarea sau înlăturarea efectelor comportamentelor antisociale prezentate.

Acțiuni antisocială	Urmări pentru partea:		Norme morale
	afectată	vinovată	
• furt, hoție	<ul style="list-style-type: none"> • teamă; • spaimă; • nesiguranță; • neîncredere; • distrugere. 	<ul style="list-style-type: none"> • dezaprobare publică; • marginalizare; • pedeapsă legală (amendă, privare de libertate). 	<ul style="list-style-type: none"> • Să nu furi! • Să fii cinstit! • Să-i respecti pe ceilalți! • Să respecti proprietatea!

5. Comentați situațiile prezentate în cele două ilustrații, evidențiind importanța manifestării unui comportament prosocial.

- Dați exemple de un comportament prosocial, având în vedere valorile morale: ajutorare, generozitate, solidaritate, apărarea proprietății, protejarea și sprijinirea celorlalți.

AUTOEVALUARE

- La finalul acestei activități, apreciați felul în care ați reușit să realizați sarcinile date.

Sarcini	Suficient	Bine	Foarte bine
• Comportamentele antisociale au fost corect alese.			
• Măsurile propuse sunt bune.			
• Situațiile prezentate au fost corect prezentate.			
• Exemplele de comportamente prosociale au fost corecte.			

- 1. Completați enunțurile de mai jos, alegând cuvintele potrivite.**
- Comportamentele prosociale sunt acte apreciate ... de societate.
 - Comportamentele antisociale au consecințe ... asupra altor persoane.
 - Sprijinul este o formă de comportament în folosul altor persoane, efectuat ... așteptarea unei recompense.

- 2. Denumiți forma de comportament recunoscută în imagini.**

- 3. Stabiliți valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, notând cu A (adevărat) sau F (fals).**

- Comportamentele prosociale au efecte pozitive asupra celor din jur.
- Comportamentul antisocial nu se poate corecta.
- Comportamentul prosocial se poate manifesta prin voluntariat.

- 4. Argumentați dacă sunteți de acord/nu sunteți de acord cu acțiunile de mai jos.**

Am donat sânge pentru răniții dintr-un accident rutier.

O țară a atacat o țară vecină.

O caravană cu medicamente se îndreaptă spre sinistrați.

- 5. Formulați trei enunțuri din care să reiasă felul în care poate fi influențat comportamentul unei persoane de situațiile ilustrate.**

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	un enunț completat	două enunțuri completate	trei enunțuri completate
2	un comportament recunoscut	două comportamente recunoscute	trei comportamente recunoscute
3	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
4	un argument corect	două argumente corecte	trei argumente corecte
5	un enunț corect	două enunțuri corecte	trei enunțuri corecte

Autoevaluare

	1	2	3	4	5
S					
B					
FB					

Incendiul (Lectură)

de Edmondo de Amicis

„Azi-dimineață, tocmai când terminasem de copiat partea mea din povestea *De la Apenini la Anzi* reflectam la o temă pentru compoziția liberă pe care ne-a dat-o învățătorul.

— Enrico, iată o temă bună pentru compoziția ta: pompierii. Încearcă să scrii ceea ce îți povestesc. Eu i-am văzut în acțiune acum doi ani, într-o seară când ieșeam de la un spectacol, de la teatrul Balbo, noaptea târziu. Intrând pe via Roma, am văzut o lumină neobișnuită și un val de oameni care alergau; ardea o casă: limbi de flăcări ieșeau în vâlvătai și nori de fum pe ferestre și din acoperiș;

bărbați și femei apăreau la geamuri și dispăreau, scoțând strigăte disperate; la poarta de la intrare era o înghesuială nemaipomenită; mulțimea striga:

— Ard de vii! Ajutor! Pompierii!

Sosi, în sfârșit, o mașină și din ea au sărit, în fuga mare, patru pompieri.

Ca să ajungă la camerele unde rămăseseră chiriașii închiși, pompierii nu mai aveau altă cale decât acoperișul. Au luat-o repede spre acoperiș și, după un minut, am văzut o fantomă neagră sărind printre coșuri și fum. Era caporalul sosit acolo înaintea celorlalți.

Lumea credea că e prea târziu.

— Nimeni nu mai scapă! strigau cu toții.

— Pompierii ard în flăcări!

— S-a sfârșit [...]

Scara, sprijinită de acoperiș în fața unei alte ferestre, era destul de distanțată de pervaz.

— Oare cum ar fi putut ajunge la scară și coborî, totuși, pe ea?

În timp ce toți puneau întrebarea aceasta, unul dintre pompieri se strecură afară pe fereastră, puse piciorul drept pe marginea ei și așa, suspendat, în aer, luând în brațe, unul câte unul, pe toți chiriașii pe care ceilalți tovarăși îi ofereau dinăuntru, îi întinse unui alt pompier, urcat pe scară din stradă, care, prinzându-i solid de mijloc, îi coborî, unul după altul, ajutați de alți pompieri de jos.

Mulțimea îi primi pe toți cu o explozie de aplauze; dar când apărură ultimul, avangarda salvatorilor, cel care înfruntase înaintea tuturor celorlalți abisul [...] mulțimea l-a salutat ca pe un erou triumfător, strigând și întinzându-i brațele plini de admirație și de recunoștință, iar în câteva clipe numele lui neînsemnat, Giuseppe Robbino, răsună în sute de guri [...]

Ai înțeles? Asta înseamnă curaj, curajul inimii care nu raționează, care nu șovăie, care merge înainte orbește, iute ca fulgerul [...]"

6

Unitatea

Drepturile universale ale copilului

„Copilul are nevoie de protecție și îngrijire specială, inclusiv de o protecție juridică adecvată, atât înainte, cât și după nașterea sa.“

Convenția cu privire la Drepturile Copilului

Ce vom descoperi împreună?

- Drepturile și îndatoririle copilului
- Respectarea și încălcarea drepturilor copilului

Ce vom fi capabili să facem?

- să identificăm drepturile universale ale copilului și îndatoririle care decurg din aceste drepturi în texte literare, imagini, desene animate, exemple date sau din viața reală;
- să recunoaștem respectarea sau încălcarea drepturilor în contexte diferite;
- să identificăm consecințele care decurg din încălcarea drepturilor copilului;
- să ilustrăm respectarea sau încălcarea drepturilor universale ale copilului prin susținerea unui dialog, prin joc de rol, prin realizarea unor scheme, prin exemple din activitățile noastre școlare sau extrașcolare.

Ce termeni vom reține?

drepturi universale, îndatoriri, Convenția cu privire la Drepturile Copilului

Știm

- Că avem drepturi în familie și la școală.
- Că trebuie să respectăm reguli în familie și la școală.
- Că ne bucurăm de drepturi în comunitatea locală.

Vrem să știm

- Ce reprezintă drepturile și îndatoririle copilului?

Descoperim

Observăm și discutăm

Copiii se bucură de drepturi, ca și adulții. Drepturile copilului sunt menționate într-o convenție semnată de cele mai multe țări de pe glob.

- Numiți drepturile și îndatoririle sugerate în imaginile de mai jos.
- Enumerați câteva dintre drepturile pe care considerați că le aveți.
- Dați exemple de situații în care v-ați exercitat unele drepturi.

Pentru ora de științe vom împrumuta cărți de la bibliotecă și vom folosi insectarul școlii.

Nu te ascult! Ești prea mică. Am ascultat opinia fratelui tău. Este mai mare.

Nu aveți voie să atingeți exponatele!

Ce excursie interesantă am organizat!

Am decupat o poză dintr-o carte.

Activitate în perechi

- Comentați citatul de mai jos.
- Numiți în fața clasei un drept și o îndatorire care reies din acest citat.

„Dacă nu-i deprinzi pe copii să muncească, nu vor învăța nici să citească, nici să scrie, nici muzica, nici gimnastica, nici ceea ce cuprinde întreaga virtute a omului: respectul izvorât din exercitarea tuturor învățăturilor de mai sus.“

(Democrit, filosof grec)

Reținem

Copiii din întreaga lume au **drepturi** pe care adulții trebuie să le respecte, indiferent de locul în care se află: acasă, la școală, în locurile publice. Fiecărui drept îi revine o **îndatorire** pe care copiii, la rândul lor, trebuie să o respecte.

Respectarea drepturilor și a îndatoririlor influențează dezvoltarea normală a fiecărui copil.

Ce spun documentele oficiale

Convenția cu privire la Drepturile Copilului garantează:

- dreptul la viață;
- dreptul la un nume, o cetățenie, o familie;
- dreptul la egalitate indiferent de rasă, limbă, religie etc.;
- dreptul la liberă exprimare;
- dreptul la asistență medicală;
- dreptul la educație, pe baza egalității de șanse;
- dreptul la odihnă și la vacanță, precum și la activități recreative.

Aplicăm

1. Imaginați-vă că unul dintre colegii voștri desfășoară o activitate extrașcolară pentru că părinții doresc să-l orienteze către o anumită profesie. Colegul nu a fost consultat asupra acestei decizii.

- Ce drept credeți că i-a fost încălcat colegului vostru?
- Ce le-ați spune părinților lui?
- Cum trebuia să procedeze băiatul?

2. Precizați modalități prin care persoanele de mai jos pot contribui la asigurarea dreptului la educație.

părinții, profesorii, polițiștii, actorii

Activitate în echipă

- Numiți situații în care, pentru respectarea unui drept al copilului, ați avut nevoie de un act de identitate.
- Redactați o compunere pornind de la proverbul: „Copacul cu rădăcini adânci nu se teme de furtună”.
- Precizați drepturile copilului care trebuie respectate, astfel încât un cetățean să poată fi comparat cu un astfel de copac.
- Argumentați contribuția instituției din imaginea alăturată la dezvoltarea fizică, mentală, spirituală și morală a copiilor.

Palatul Național al Copiilor

Portofoliu

- Realizați postere cu imagini și articole din ziare și reviste sau create de voi prin care să ilustrați diferite drepturi ale copilului.
- Postați materialele pe care le-ați realizat pe pagina web a clasei.

Știm

- Ce efecte a avut asupra noastră respectarea unui drept de către ceilalți.
- Ce am simțit când am respectat dreptul unei persoane.

Vrem să știm

- Care sunt drepturile și îndatoririle copilului?

Descoperim

Observăm și discutăm

Respectarea drepturilor copilului contribuie la dezvoltarea fizică, intelectuală și morală a acestuia.

- Identificați în imaginile de mai sus câteva dintre drepturile copiilor.
- Explicați ce efecte poate avea respectarea drepturilor identificate pentru dezvoltarea morală a copiilor.
- Precizați formele de comportament prosocial prin care copiii își pot exercita dreptul de a se asocia și de a fi egali indiferent de religie.

Activitate în perechi

- Comentați citatul de mai jos.

„Nu te poți sustrage de la îndatoriri, rămânând totodată om de onoare.“

(William Shakespeare, scriitor englez)

Citim și dezbaterem

„La pomul de Crăciun au fost poftiți copiii tuturor prietenilor. Mai sunt de așezat jucăriile pe masa din jurul bradului și de pus pachetele cu jucării.“

O mulțime de copii năvălesc printre jucării. Sunt clipe de extaz. Ochii părinților s-au umezit de emoție [...]“

I.Al. Brătescu-Voinești, *Nicușor*

- Ce drepturi le-au fost respectate copiilor?
- Toți copiii se bucură de aceste drepturi? Argumentați răspunsul.

„Copilul era îmbrăcat la întâmplare, cu niște pantaloni bărbățești pe care nu-i avea de la taică-său și o bluză de femeie ce nu era a maică-sii. Nu știu cine îl îmbrăcase în zdrențe, de milă [...]“

Victor Hugo, *Mizerabilii*

- Ce drepturi credeți că i-au fost încălcate acestui copil?
- Cine credeți că ar trebui să se implice în ocrotirea copiilor cu probleme?

Reținem

Drepturile copilului sunt proclamate în Declarația Drepturilor Copilului, adoptată, în anul 1959, de Organizația Națiunilor Unite.

Legea internațională a Drepturilor Copilului este Convenția cu privire la drepturile copilului, elaborată în 1989 și semnată de România în 1990.

UNICEF (Fondul Internațional de Ajutorare a Copiilor) are rolul de a susține acțiunile umanitare, de a încuraja afirmarea copiilor și respectarea drepturilor acestora.

Aplicăm

1. Observați imaginile de mai jos.

- Ce drepturi ale copilului sunt surprinse?
- Cine credeți că se poate implica în rezolvarea unor probleme ale copiilor din țările sărace de pe glob?
- Ce s-ar întâmpla dacă drepturile ilustrate nu ar fi respectate?
- În ce situații de voluntariat ați putea fi implicați pentru a respecta un drept al copilului?

2. În timpul unei dezbateri, un elev afirmă că dreptul cel mai important al copilului este dreptul la viață. Colegul său susține că dreptul la un nume, la o cetățenie și la o familie este mai important.

- Cine are dreptate? De ce?

3. Afișați pe un perete al clasei o foaie de hârtie albă. Scrieți câte un drept pe care considerați că îl aveți. Postați alături o altă foaie pe care scrieți îndatoririle corespunzătoare fiecărui drept. Completați listele și în zilele următoare.

Activitate în echipă

- Desenați o floare de nufăr și completați petalele acesteia cu drepturi ale copilului. Pentru fiecare drept, scrieți îndatorirea corespunzătoare.

Studiu de caz

Fiecare clasă dintr-o școală trebuie să aleagă un elev în juriul unui concurs de matematică. Au fost propuși doi elevi: șeful clasei și cel mai bun elev la matematică, premiant la toate olimpiadele. Cei mai mulți elevi l-au ales pe colegul olimpic, iar șeful clasei s-a supărat.

- De ce credeți că a fost ales acel elev?
- Ce drept și-au exercitat elevii?
- De ce credeți că nu a fost ales șeful clasei? Voi cum ați fi procedat în locul liderului clasei?

Portofoliu

- Realizați o machetă, folosind diverse deșuri, plastilină, resturi de plante etc. în care să redați drepturi ale copilului ce trebuie respectate.
- Organizați o expoziție cu aceste machete.

Știm

- Când ne-au fost încălcate unele drepturi în familie.
- Cum am reacționat în astfel de situații și de ce.
- Că prezența unor instituții sau a unor organizații pentru apărarea drepturilor copilului este necesară.

Vrem să știm

- Cine se implică în respectarea drepturilor copilului?

Descoperim

Observăm și discutăm

Uneori, adulții sau unele instituții nu respectă drepturile copilului.

Felicitări, copii!
Vă invităm la deschiderea
cercului „Micii jurnaliști“!

Azi nu particip la
pregătirea pentru
concurs. Mama mi-a
dat mult de călcat.

- Precizați ce drept a fost respectat și ce drept a fost încălcat în fiecare caz.
- Propuneți soluții de rezolvare a situației în care a fost încălcat dreptul copilului.

Activitate în perechi

- Comentați îndemnul: „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!“
- Dați câte un exemplu din care să reiasă nerespectarea unui drept al copilului.

Citim și dezbatem

„Precossi, fiul fierarului, cel mititel și palid, cu privirea caldă și tristă și cu un aer speriat, e timid, e mereu bolnăvior și totuși învață bine.

Tată-său îi zvârle în casă cărți și caiete; când vine băiatul la școală e numai vânătași, iar câteodată apare cu fața umflată și ochii roșii de plâns.

– Te-a bătut tată-tu! îi spun colegii.

– Nu-i adevărat! spune el ca să nu-l jignească pe tatăl lui [...]

Azi-dimineată, când a venit la școală, se vedea semnul unei zgârieturi de unghie pe obraz; toți i-au spus:

– De data asta nu mai poți nega: tatăl tău ți-a făcut-o!

Dar el s-a ridicat, roșu de indignare, cu glasul sufocat:

– Nu-i adevărat! Nu-i adevărat! Tatăl meu nu mă bate niciodată!

Dar după aceea, în timpul lecției, lacrimile îi curgeau șiroaie pe bancă și, când vreunul dintre noi se uita la el, se silea să zâmbească, să-și ascundă durerea. Sărmanul Precossi!“

Edmondo de Amicis, *Fiul fierarului*

- De ce nu recunoștea băiatul că era bătut de tatăl său?
- Ce drepturi ale copilului i-au fost încălcate?
- Ce sentimente vă trezește situația băiatului? De ce?

Reținem

▶ Majoritatea copiilor beneficiază de afecțiune, ocrotire, protecție, dragostea familiei, asistență medicală etc.

Există instituții speciale (Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului, Direcția Generală pentru Protecția Copilului etc.) care se implică în rezolvarea problemelor copiilor defavorizați (copii fără părinți, bolnavi etc.).

Un rol important în respectarea drepturilor copilului îl au și celelalte instituții ale comunității.

Aplicăm

1. Un copil a apelat Telefonul copilului deoarece nu i-a fost respectat un drept.
 - Considerați că a procedat corect? Motivați răspunsul.
 - Credeți că era bine să dezbata mai întâi problema cu alte persoane? Explicați.
2. Găsiți soluții pentru rezolvarea problemelor ilustrate.

Activitate în echipă

- Pornind de la imaginea de mai jos, redactați un text scurt în care să prezentați dreptul care va fi încălcat și soluții propuse adulților pentru respectarea drepturilor.

- Numiți drepturi ale copilului respectate în școală de către profesori.
- Ce drepturi v-au fost încălcate?
- Ce propuneri aveți?
- Redactați o scrisoare către o organizație, prin care solicitați ajutor pentru un copil cu rezultate bune la învățătură, pus să cerșească de familia lui, care este săracă. Argumentați cererea. Propuneți soluții.

Poveste în cerc

- Formați două cercuri, unul în interiorul celuilalt.
- Imaginați-vă încălcarea unui drept. Elevii aflați la interior dezbate rezolvarea situației, aducând soluții și argumente.
- Elevii din cercul exterior ascultă, apoi preiau discuțiile.
- La final, se alege cele mai bune păreri, motivându-se alegerea făcută.

Portofoliu

- Realizați un afiș cu titlul „Noi suntem alături de voi”. Postați afișul pe pagina de internet a școlii.

1. Citim și dezbatem

- Observați imaginile de mai jos.

- Enunțați drepturi și îndatoriri ale copiilor în cadrul grupurilor din care fac parte.
- Argumentați opiniile diferite.

2. Activitate în perechi

a. Imaginați-vă că sunteți conducătorii echipei reprezentative a școlii la un concurs de pictură. Stabiliți drepturi și responsabilități, respectând rubricile tabelului de mai jos. Împărțiți sarcinile în mod echitabil.

Conducătorul echipei		Membrii echipei	
Drepturi	Îndatoriri	Drepturi	Îndatoriri
...

b. Imaginați-vă că în clasa voastră se înscrie o fată de altă religie, stabilită cu familia în România.

- Ce drepturi are această fată în colectivul clasei voastre?
- Ce îndatoriri are?
- Cum ați proceda în situația în care un coleg nu i-ar respecta drepturile?

c. Elaborați, sub îndrumarea cadrului didactic, un regulament al clasei în care să specificați drepturile și îndatoririle pe care le aveți. Afișați regulamentul pe holul școlii. Solicitați colegilor dintr-o altă clasă a IV-a să completeze sau să facă unele observații.

3. Ce părere aveți?

- Imaginați-vă că unuia dintre colegii voștri, de cele mai multe ori, nu-i sunt respectate de către familie dreptul la odihnă, la vacanță și dreptul de a practica activități recreative. Colegii nu vor să intervină, spunând că este problema familiei.
- Considerați că au dreptate? Motivați răspunsul.
- Credeți că este nevoie să se implice școala sau alte instituții? Argumentați răspunsul.

4. Joc

- Imaginați-vă că participați la ședința Consiliului local al elevilor. Tema ședinței este „Și adulții greșesc uneori“.
- Realizați dialoguri între „copiii“ și „adulții“ care participă la această ședință, pornind de la imaginile de mai jos.

La acest joc pot participa și părinți invitați de voi.

- Propuneți măsuri pentru corectarea greșelilor: Propun să ..., pentru că „Părinții“ vor interveni: Am greșit că

5. Activitate în echipă

a. Consultați un dicționar pentru a explica următorii termeni: *instruire, asistență, recreativă, a beneficia, cetățenie*.

- Formulați enunțuri în care să folosiți termenii explicați în relatarea unui comportament de respectare a drepturilor copilului.

b. **Linia valorică.** Observați imaginea alăturată.

Imaginați-vă un comportament necorespunzător al copilului. Dezbateți posibilele decizii.

- Copilul va fi pedepsit de părinți.
- Copilul nu va fi pedepsit de părinți.

c. Trasați o linie dreaptă pe podeaua clasei. Așezați-vă la o extremitate a liniei cei care sunteți de acord cu prima decizie, la celălalt capăt, cei care sunteți de acord cu a doua decizie, iar la mijloc, cei nehotărâți.

Elevii de la extremități vor încerca să-i convingă pe cei indeciși, cu argumente, să treacă de partea lor. La final, se va constata unde s-au plasat mai mulți elevi.

6. Studiu de caz

Mama unui copil este plecată la muncă în altă țară. Tatăl se ocupă de creșterea și educația copilului, iar mama trimite bani, vorbește cu el la telefon, însă vine rar acasă. Copilul începe să neglijeze școala, are un comportament antisocial, aplică în comportament valorile moral-civice negative.

- Ce părere aveți?
- Suntem/Nu suntem de acord cu acest comportament pentru că
- Copilului i s-au respectat drepturile:
- Copilului nu i s-au respectat drepturile:
- Propunem următoarele soluții:

1. Completați spațiile libere cu termenii potriviți.
 - Orice copil are dreptul la
 - Respectarea drepturilor copilului contribuie la ... a acestuia.
 - Există instituții speciale care se implică în rezolvarea problemelor copiilor

2. Scrieți trei drepturi din Convenția cu privire la Drepturile Copilului.

3. Stabiliți valoarea de adevăr a afirmațiilor, notând cu A (adevărat) sau F (fals).
 - Majoritatea copiilor beneficiază de dragostea familiei.
 - UNICEF are rolul de a susține respectarea drepturilor copiilor.
 - Unui drept al copilului nu-i revine nicio îndatorire.

4. Identificați drepturile încălcate în situațiile prezentate în imaginile de mai jos.

Mincinosul clasei!

5. Precizați soluții pentru respectarea drepturilor copilului încălcate în ilustrațiile mai sus.

6. Scrieți câte un drept care ți-a fost respectat de:

colegi

profesori

o instituție locală

7. Formulați câte un drept sugerat de imaginile de mai jos.

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	un spațiu completat	două spații completate	trei spații completate
2	un drept	două drepturi	trei drepturi
3	un răspuns corect	două răspunsuri corecte	trei răspunsuri corecte
4	o identificare	două identificări	trei identificări
5	o măsură	două măsuri	trei măsuri
6	un drept scris	două drepturi scrise	trei drepturi scrise
7	un drept formulat	două drepturi formulate	trei drepturi formulate

Autoevaluare

	1	2	3	4	5	6	7
S							
B							
FB							

Activități în perechi

1. Observați ilustrațiile.

- Precizați tipul fiecărei comunități locale.

2. Discutați despre rolul fiecărei instituții de mai jos.

poliție

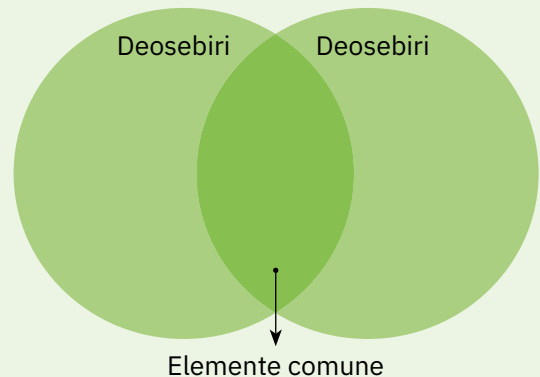
primărie

școală

3. Prezentați localitatea natală sau cartierul în care locuiți, aplicând următorul mod de abordare: Sunt fericit că domiciliul meu se află în această comunitate pentru că ...

4. Documentați-vă în legătură cu sărbătorirea zilei comunei/orașului natal și sărbătorirea zilei de 9 Mai.

- Transcrieți și completați diagrama alăturată precizând locul unde se desfășoară, la ce dată au loc, cine participă la evenimente, importanța lor pentru comunitate și pentru țară, trăirile emoționale etc.
- Discutați despre deosebirile și elementele comune.

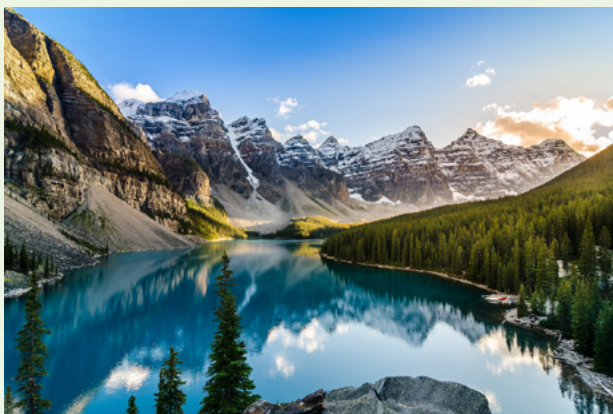
5. Audiție muzicală

- Precizați denumirea imnului interpretat la arborarea fiecărui steag ilustrat.
- Audiați Imnul Național al României, apoi interpretați primele patru strofe.
- Audiați și fredonați Imnul Europei.

6. Joc

- Imaginați-vă că sunteți într-o tabără școlară și participați la o activitate care se numește „Vreau să fim prieteni“.
- Creați dialoguri prin care să-l convingeți pe noul prieten de frumusețea localității natale și de dorința și bucuria de a-l primi în vizită.
- Fiecare participant la dialog își imaginează că are domiciliul în zone diferite ale țării.

7. Activitate în echipă

- Identificați normele morale ilustrate. Descrieți comportamentul observat folosind în exprimare unul dintre enunțurile:
 - A procedat bine deoarece
 - Propun să
 - A procedat greșit pentru că

8. Dezbateri

- Analizați acțiunea prezentată în ilustrații, apoi simulați alegerea elevului care:
 - va fi liderul clasei;
 - să vă reprezinte în juriul unui concurs la nivel de școală.

Argumentați alegerea prin exemple de comportament prosocial (ajutorare, cooperare, toleranță, sprijin) manifestat de cel ales.

9. Ce părere aveți?

Strada principală a unei localități este plină de gropi.

Autoritățile localității au hotărât să reamenajeze spațiul verde de pe părțile laterale ale străzii.

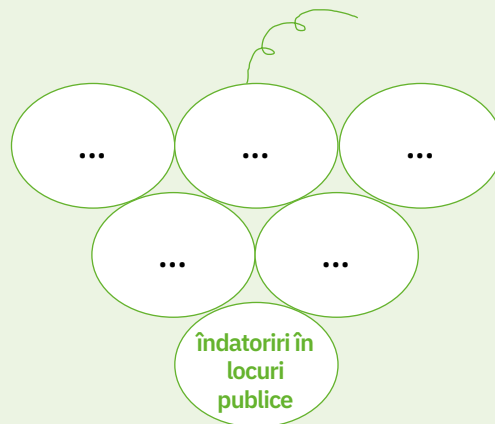
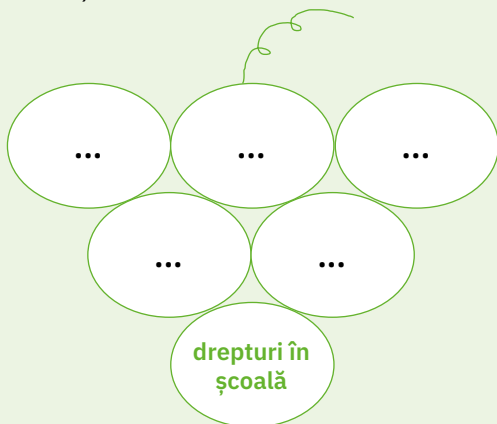
- Cum apreciați această decizie? Motivați răspunsul.
- Cum ați fi procedat dacă erați în locul primarului localității respective?
- Ce proiecte i-ați propune primarului comunității locale?

10. Interviu

- Improvizați sau folosiți un microfon adevărat și adresați întrebări colegilor. Vă veți referi la temele studiate în acest an la educație civică. Inversați apoi rolurile.
- V-a plăcut activitatea? De ce?

11. Ciorchinele

- Completați ciorchinii în caiet cu drepturile și îndatoririle copiilor.

1. Propuneți trei proiecte sugerate de imagini, în care să se implice membrii comunității locale.

2. Citiți enunțurile, apoi denumiți normele moral-civice respectate sau nerespectate.

- Mihaela a spus adevărul prietenei ei.
- Cornel a furat o jucărie de la grădiniță.
- Sandu a poreclit-o pe Maria.

3. Completați enunțurile de mai jos.

- Construirea unei școli în localitatea noastră înseamnă respectarea dreptului la
- Modernizarea și dotarea sistemului medical asigură dreptul la
- Integrarea copiilor fără familie într-o instituție asigură dreptul la

4. Numiți valorile morale de care dau dovadă cetățenii în situațiile prezentate.

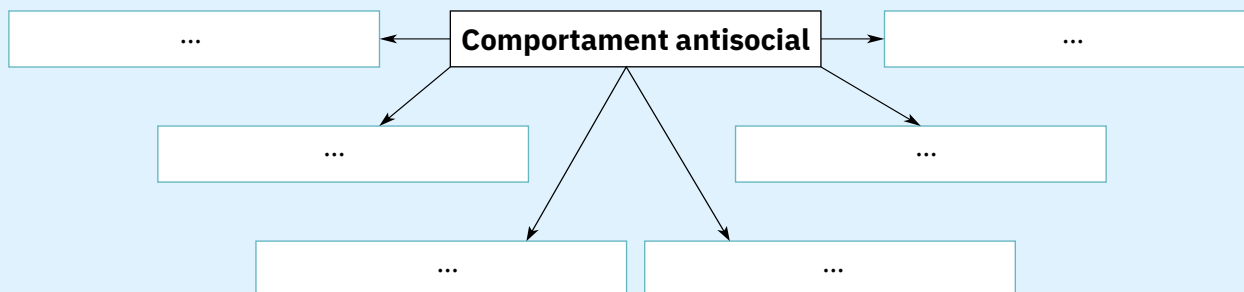
5. Scrieți cuvinte cu înțeles asemănător pentru cele date.

cinste

toleranță

agresivitate

6. Completați schema dată pe caiet. Scrieți valorile moral-civice de care dă dovadă o persoană cu un comportament antisocial.

7. Precizați felul activităților sugerate de imagini.

8. Rezolvați rebusul de mai jos.

1. Normă morală opusă egoismului
2. Formă de comportament opusă înțelegerii
3. Totalitatea oamenilor care trăiesc într-o localitate formează o ...
4. Numele țării locuite de poporul român
5. „... în diversitate“ este deviza Uniunii Europene
6. Normă morală opusă răului
7. Un cuvânt cu înțeles asemănător cuvântului „obicei“

A

1										

B

A – B: Țara în care trăiești.

9. Scrieți trei drepturi de care se bucură copiii.

Descriptori de performanță			
Item	Suficient	Bine	Foarte bine
1	o propunere	două propuneri	trei propuneri
2	o normă indicată	două norme indicate	trei norme indicate
3	un enunț completat	două enunțuri completate	trei enunțuri completate
4	o valoare morală	două valori morale	trei valori morale
5	un cuvânt corect	două cuvinte corecte	trei cuvinte corecte
6	două răspunsuri corecte	patru răspunsuri corecte	șase răspunsuri corecte
7	un comportament	două comportamente	trei comportamente
8	unu – două răspunsuri corecte	trei – cinci răspunsuri corecte	șase – șapte răspunsuri corecte
9	un drept corect	două drepturi corecte	trei drepturi corecte

Autoevaluare

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
S									
B									
FB									

- agresiune:** atac împotriva unei persoane sau a unui stat
- ajutor:** sprijin, participare la efortul cuiva; îndrumare (în împrejurări dificile); asistență acordată cuiva
- ajutorare:** a ajuta, a sprijini (mai ales din punct de vedere material), a procura cuiva mijloacele necesare pentru a ieși dintr-o dificultate
- altruist:** persoană care acționează dezinteresat în favoarea altcuiva
- apartenență:** faptul de a aparține, de a fi legat de cineva sau de ceva
- apreciere:** prețuire, stimă, considerație
- armonie:** bună înțelegere în relațiile dintre două persoane, două colectivități etc.
- cinste:** onestitate, probitate, corectitudine
- coeziune:** legătură strânsă
- calomnie:** afirmație mincinoasă și tendențioasă făcută cu scopul de a discredita onoarea sau reputația cuiva; defăimare
- competiție:** concurs, întrecere
- comportament:** modalitate de a acționa și de a reacționa în anumite împrejurări sau situații; conduită, purtare, comportare
- conflict:** neînțelegere, ciocnire de interese, dezacord; antagonism; ceartă, diferend, discuție (violentă)
- considerație:** stimă, respect
- cooperare:** a lucra împreună cu cineva, a colabora, a-și da concursul, a conlucra
- deprindere:** obișnuință, obicei; ușurință câpătată de-a lungul timpului într-o îndeletnicire, profesie oarecare; pricepere, destoinicie, dexteritate
- diversitate:** caracterul sau însușirea a ceea ce este divers
- domiciliu:** casa sau locul unde locuiește cineva în mod statornic; locuință
- drapelul Uniunii Europene:** semn distinctiv al Uniunii Europene
- egoist:** persoană preocupată exagerat de interesele personale și care nesocotește interesele altora
- euro:** moneda statelor membre ale Uniunii Europene
- furie:** stare de extremă iritare; mânie nestăpânită; violență
- imn european:** cântec solemn al Uniunii Europene
- insultă:** cuvânt sau faptă injurioasă la adresa cuiva; ofensă, jignire, injurie
- încredere:** sentiment de siguranță față de cineva, buna-credință sau sinceritatea cuiva
- instituție:** organ sau organizație (de stat) care desfășoară activități cu caracter social, cultural, administrativ etc.
- minciună:** denaturare intenționată a adevărului având de obicei ca scop înșelarea cuiva; neadevăr
- model:** șablon; prototip; tip, tipar
- necinste:** lipsă de cinste
- negativ:** lipsit de însușiri bune, de calitate, rău
- normă:** regulă, dispoziție etc. obligatorie, fixată prin lege sau prin uz
- obligație:** datorie, sarcină, îndatorire
- pozitiv:** om cu calități bune
- sanctiune:** pedeapsă prevăzută de lege pentru cei care încalcă dispozițiile ei
- toleranță:** faptul de a tolera; îngăduință, indulgență
- unitate:** coeziune, omogenitate, solidaritate, unire; tot unitar, indivizibil
- voluntariat:** activitate desfășurată în folosul altor persoane sau al societății fără a urmări un câștig material

